

ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ'

ಎಸ್. ಆರ್. ವಿಜಯಶಂಕರ

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ 'ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ'ಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾದ ಕ್ರಮಗಳಾವುವು ಎಂಬುದನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕುರಿತಾದ ಈ ಬರಹದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಂದ ಮುಖ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಆಂಶಿಕ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿ' ಹಾಗೂ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮರುಓದು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕೃತಿಗಳ ಆಂಶಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನಿಸುವ ವಿಚಾರ ಗಳೆಂದರೆ:

1. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಶೂದ್ರಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಕೊಡುಗೆ
2. ವಸಾಹತುಶಾಹಿ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಮತಾಂತರ
3. ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರಗಳ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಕ್ರಮಣ ಸ್ಥಿತಿಯ ಅನುಭವ
4. ವರ್ಣ-ವರ್ಗ ಮುಂತಾದ ಸಂಘರ್ಷಗಳು
5. ದಲಿತ, ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇವು ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಮುಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪವಾದರೂ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಇಂದಿನ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರು ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ಐದು ತಲೆಮಾರಿನ ಓದುಗರು ಈ ತನಕ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಐದು ತಲೆಮಾರಿನ ಓದಿನ ಬಳಿಕ ಇನ್ನೂ ಮರುಓದುಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಆ ಕೃತಿಗಳ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ಸಾರಲು ಸಾಕು. ಅವುಗಳ ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಗೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವಿಶೇಷಣಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಿ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ವಿಮರ್ಶಕರ ಹಾಗೂ ಚಿಂತಕರ ಮುಖ್ಯ ನೋಟಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಸ್ಫೂಲವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಉಪಯುಕ್ತ.

ಪ್ರೊ. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಕತೆ, ಪ್ರಬಂಧ ಮುಂತಾದ ಗದ್ಯಬರಹಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಕಥನ, ಸಂವಾದ ಮತ್ತು ವರ್ಣನ ಎಂಬ ಮೂರು ಶಕ್ತಿಗಳೂ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಇದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿದರು.¹ ಆ ಬಳಿಕ ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ ಮತ್ತಿತರ ಅನೇಕರು ಕುವೆಂಪು ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಅವರು 'ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ' ವಾಗ್ವಾದದಲ್ಲಿ 'ಹೊಸಕಾಲದ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಕತೆಯನ್ನೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಹಳೆಯ ಕತೆಯನ್ನು ಬಳಸಬಾರದು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಹೊಸ ಧರ್ಮವನ್ನು 'ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ' ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕವೂ ಹೇಳಿದ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಹೊಸಕತೆಯ ಮೂಲಕವೂ ಅದನ್ನು ಹೇಳಿ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಬರೆದರೇನೋ ಎಂದೂ ನನಗೆ ಅನೇಕ ಸಲ ಅನಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸೂಚಿಸುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಆಯಾಮಗಳು (Epic dimension) ಅವರ ದರ್ಶನವನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನಲ್ಲಿ ಸುಜನಾ, ವಿ.ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್, ದೇಜಗೌ ಹೀಗೆ ಅನೇಕರ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಸುಜನಾ ಹಾಗೂ ಇನಾಂದಾರ್ ಅವರನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಟ್ಯಾಗೋರರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾವಗೀತಾತ್ಮಕ ಸೌಂದರ್ಯ ತುಂಬಿದೆ. ಆದರೆ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಭಾವಗೀತಾತ್ಮಕ ಮಹಾಕಾವ್ಯಶಿಲ್ಪದ ಕೃತಿಗಳು ಎಂದೂ ಸುಜನಾ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಜೀವನ ಸಮೃದ್ಧಿ, ಅನುಭವ ಸಮೃದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ವಿ.ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್ ಅವರು ಮಾರುಹೋದರೂ, 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಗೆ ವಿಷಯ ಯಾವುದು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿದೆ. ಕಾನೂರನ್ನು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಎನ್ನಬಹುದಾದರೂ ಮದುಮಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವೇ ಆಗಬೇಕಾದ್ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾತ್ರಕ್ಕೂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕಾನೂರಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ, ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಿನದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ನಾನು ಆ ತಲೆಮಾರಿನ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ವಿ.ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್ ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಪುನರರಿ ಓದಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಮುಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ಎಂ.ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಬಹುಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ.

ಕೀರ್ತಿನಾಥ ಕುರ್ತಕೋಟಿ, ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ, ಜಿ.ಎಸ್.ಆಮೂರ, ಕೆ. ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮುಂತಾದವರು ನೇರವಾಗಿ ಕಾದಂಬರಿ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಕುವೆಂಪು ಬಗ್ಗೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಜಿ.ಎಚ್. ನಾಯಕ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆ ಬಳಿಕದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಸೇರಿದವರಲ್ಲಿ ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ, ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕ, ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ, ಎಚ್.ಎಸ್. ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾವ್, ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ, ಬಸವರಾಜ ಕಲ್ಕುಡಿ, ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ, ರಾಜಾರಾಮ ಹೆಗಡೆ, ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್, ಡಿ.ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ, ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಮುಂತಾದವರ ಮುಖ್ಯಬರಹಗಳೂ ಇವೆ.²

ಕಳೆದ ಅರ್ಧಶತಮಾನದ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಎಂ. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹಾಗೂ ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿವೆ. ಎಂಜಿಕೆ ಅವರು ಭಾಷೆ, ಶಿಲ್ಪ, ಸಾಂಕೇತಿಕ ಮುಂತಾದ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ವಿಮರ್ಶಿಸಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧದ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾನೂರಲ್ಲಿ 'ಹೂವಯ್ಯನ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾಲ್ಪನಿಕ ಜಗತ್ತಿಗೂ ನೈಜ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧ ಶಿಥಿಲ.' ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಯಾದರೂ ಅದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯೆಂದೇ ಗಣಿಸಿ ಅದರ ಬಂಧದ (Form) ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎಂಜಿಕೆ. ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನೈತಿಕ ವಿಕಾಸದೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ 'ಎಲ್ಲ ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಸ್ತುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಶಕ್ತಿ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು'ನಲ್ಲಿಲ್ಲ.'

'ಕನ್ನಡದ ಅತಿಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾದಂಬರಿಯಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಸೋಲುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಅನುಭಾವವಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಬಂಧವನ್ನೊಡಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲೇ ಬಿರುಕಿರುವುದು ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ' ಎಂದ ಎಂಜಿಕೆ ಮುಂದೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಯಿಂದ ಬಯಸುವುದು ಕೇವಲ ಜ್ಞಾನವಲ್ಲ. ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು 'ಸತ್ಯ'ಗಳನ್ನು ಅನುಭವಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಶಕ್ತಿ' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ನವ್ಯವಿಮರ್ಶೆಯ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರು 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಸೂತ್ರರೂಪವಾದ ಕೇಂದ್ರಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಲ್ಲದೆ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ

ಸೂಕ್ತಿಬಿಡುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.³ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಜನರಿಗೆ ತಲುಪಿರುವ ಹೇಳಿಕೆಯಾದರೂ ಆ ಕಾಲದ ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶಾ ವಿವರಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾದ ಎಂಜಿಕೆ ಅವರ ಲೇಖನಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದರೆ ಅನಂತಮೂರ್ತಿಯವರ ವಿಚಾರಕ್ಕೂ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಇಬ್ಬರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಜಿ.ಎಸ್. ಆಮೂರ ತಮ್ಮ 'ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ' ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ಕಾನೂನು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ: ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ' ಎಂಬ ತಮ್ಮ 110 ಪುಟಗಳ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆ (ಮೊದಲ ಪ್ರಕಟಣೆ-1972. ಎಂಜಿಕೆ ಅವರ ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ ಬಗೆಗಿನ ಲೇಖನದ ಮೊದಲ ಪ್ರಕಟಣೆ-1969) ಎನ್. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರು ವಿವರವಾದ ಉತ್ತರ ನೀಡಿ ಎಂಜಿಕೆ ಅವರಿಗೆ ಭಿನ್ನವಾದ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶಿಲ್ಪ, ಭಾಷೆ, ಸಾಂಕೇತಿಕತೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ' ಹಾಗೂ 'ಗ್ರಾಮಾಯಣ' ಕುರಿತಾಗಿ ಎಂಜಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಹೋಲಿಕೆಗಳಿಗೂ ತೌಲನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕವೇ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.⁴

ಎಂಜಿಕೆ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳ ಪರ-ವಿರೋಧ ಚರ್ಚೆ ಕುವೆಂಪು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೊನೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕೃತಿನಿಷ್ಠ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಿ ಅದು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಕಾಲದ ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿಯವರೂ 'ಕುವೆಂಪು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ' ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಕನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾ, 'ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವ ತಾನೇ ಹೊಮ್ಮಿಸಲಾರದಂತಹ ಆಶಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಕ ಸ್ವತಃ ಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಉಂಟಾದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಕೊರತೆಗಳೇನೇ ಇರಲಿ, ನಿರೂಪಕನ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಕಾದಂಬರಿ ರೂಪದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಅಂಗವಾದದ್ದು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಮ್ಮ ವಿಮರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ವಿಮರ್ಶಾ ಸಂವಾದವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಕಮ್ಮಿಯಾದರೂ, ಎಂಜಿಕೆ ಅವರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಓದಿದವರಿಗೆ ರಾಜೇಂದ್ರ ಚೆನ್ನಿ ಅವರ ಗುರಿ ಯಾರು ಅಥವಾ ಯಾರಿಂದ ಬೆಳೆದ ವಿಮರ್ಶಾ ವಿಚಾರಗಳು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದು ಕೃತಿಯ ಒಳಗಿನ ಚರ್ಚೆಯಾದರೆ ಮುಂದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯ ಹೊರಗಿನ ವಿಚಾರಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ ಅವರು 'ಕುವೆಂಪು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣ-ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ'ದ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್ ಅವರು ಜಾತಿ-ಉಪಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅರಿಯಬೇಕಾದರೆ ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ನಮ್ಮ 'ವರ್ಣ' ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಹೊಂದಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣ' ಹಾಗೂ 'ಶೂದ್ರ' ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವ ಕುವೆಂಪು ಕ್ರಮ ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ ಅವರಿಗೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಕುವೆಂಪು ಕತೆಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಮಾಜವಾದಿ ಕೃತಿಗಳಾಗಿ ಕಂಡಿವೆ (ಉದಾ- 'ಸಾಲದ ಮಗು'); ಆದರೆ ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ-ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕ ಕಾಳಜಿಗಳಿಂದಾಗಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ಬೌದ್ಧಿಕತೆ ಮಸುಕಾಗಿದೆ (ಸಮಾಜವಾದಿ ಹಾಗೂ ವರ್ಗ ನಿಲುವುಗಳು ಇವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಮಸುಕಾಗಿವೆ) ಅನ್ನಿಸಿದೆ.

ಈ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಲ್ಲದೆ ಸ್ವತಃ ಕುವೆಂಪು ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ, 'ಮಹಾಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತರಬಹುದಾದ ತ್ರಿಕಾಲಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅತೀತಪ್ರಜ್ಞೆ, ಅಂತರ್ಯಾಮೀಪ್ರಜ್ಞೆ, ಸಮಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ವ್ಯಷ್ಟಿಪ್ರಜ್ಞೆ ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನಾ ಯುಗಶಕ್ತಿಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಮತ್ತು ಸಂಯೋಜನೆ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಕಷ್ಟ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿ'ಯಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಆದರ್ಶವಾದ ಪ್ರಭಾವಬೀರಿ ಅವರ ಕಲಾ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಕುಂದು ತಂದಿದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ 'ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿ ಕಲಾಸೃಷ್ಟಿ ಎರಡನ್ನೂ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಬಗೆಯುವುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶವಾದಿಯನ್ನು ಯಾವ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುತ್ತೇವೆಯೋ ಅದನ್ನೇ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಕಾದಂಬರಿ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ತಪ್ಪು. ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಡೆಗಿರಬೇಕೇ ಹೊರತು ಪಾತ್ರಗಳ ಕಡೆಗಲ್ಲ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಕಾದಂಬರಿ ಕುರಿತ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವಮೀಮಾಂಸೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆಗಳಿಗಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ತಾತ್ವಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ.³

ಒಟ್ಟಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ವಿವರವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಕನ್ನಡದ ಮುಖ್ಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಪರಿಗಣಿಸಿದರೂ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಅಚ್ಚಿನ ಪುಟಗಳನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಲೇಬೇಕು. ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಗದ್ಯಬರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇದಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟೋ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಮರ್ಶೆ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೂ ಮರುಓದಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಂಜಿಕೆ ಹಾಗೂ ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು

ಮುಖ್ಯ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಭಾವನೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಿರುವ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬ ಅಂಶ ಈ ಇಬ್ಬರು ವಿಮರ್ಶಕರು ಎತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಕೃತಿಯ ಒಳಗಿನಿಂದಲೇ ಆಧಾರ ನೀಡಿ ತನ್ನ ನಿಲುವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಆಶಯ.

ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕಥಾಭಿತ್ತಿ:

'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿ' (1936) ಹಾಗೂ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' (1967) ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಪ್ರಕಟಣೆ ನಡುವೆ ಮೂರು ದಶಕಗಳ ಅಂತರವಿದೆ. ಆದರೂ ನಂತರ ಬರೆದ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿ ಕಥಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನದು. ಇವೆರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲದೆ 'ಕಾಲೋಸ್ಕಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಮಹಾಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಬರೆಯುವ ಸಂಕಲ್ಪ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ಅವರ ಆತ್ಮಕತೆ 'ನೆನಪಿನ ದೋಣಿ'ಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಜೀವನದ ಒಂದು ಶತಮಾನಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಅದರ ಶತ ಶತ ಮುಖಗಳನ್ನು, ಹಳ್ಳಿ-ಪಟ್ಟಣ; ಸಂಸಾರ-ಸಂನ್ಯಾಸ; ಮತ-ಆಧ್ಯಾತ್ಮ; ಮೌಢ್ಯ-ವಿಜ್ಞಾನ; ಪ್ರಗತಿ-ರಾಜಕೀಯ, ಸಮಾಜ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕ 'ಕಾಲೋಸ್ಕಿ' ಬರೆಯುವ ಆಶಯ ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಅದರ ರಚನೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ, ನಿರಂತರ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದೇಶದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯತ್ತ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಸಮಗ್ರ ಜೀವನವನ್ನೂ, ಜೀವ-ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನೂ ಮೊದಲಿನ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೃಜಿಸಿರುವುದನ್ನು ಅರ್ಥೈಸಲು 'ಕಾಲೋಸ್ಕಿ'ಯ ವಿವರ ಸಹಾಯಮಾಡಿತು.

ಲೇಖಕನ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಈ ಮೂರನೇ ಕಾದಂಬರಿಯ ಆಶಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮೊದಲ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಚಲನೆ ಯಾವ ಗುರಿಯತ್ತ ಸಾಗಿದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದೀತು. ಈ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ರಚನೆಗಳಾದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಅನುರಣನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಆವರ್ತನ ರೂಪದ ಚಲನೆಯೂ ಒಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃತಿಯ ಒಳಗಿನಿಂದ ಗ್ರಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಈ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯೂ ಹೇಗೆ ವಿಶ್ವಪ್ರಜೆ ಕಲ್ಪನೆಯ ಭಾಗ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಹಂದಿಯೊಡ್ಡಿಯ ಬಳಿ ಸೂರ್ಯೋದಯವನ್ನು ವಿಶ್ವಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಅನುಭವಿಸುವ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಲ್ಲಿ ಮೂಡುವುದು ವಿಶ್ವಮೈತ್ರಿ, ಈ ಕಾದಂಬರಿ ನೀಡುವ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಅಂಗವೂ ಹೌದು ಈ ವಿಶ್ವಮೈತ್ರಿ.

ಕುವೆಂಪು ಅವರಿಗೆ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್, ರೋಮಾ ರೋಲಾ, ಥಾಮಸ್ ಹಾರ್ಡಿ, ಗಾಲ್ಸ್‌ವರ್ಥಿ ಮೊದಲಾದವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದಿದ ಬಳಿಕ ಅಂತಹ ಒಂದು ಮಹಾಕಾದಂಬರಿ (Greater novel) ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ವಿಫಲತೆ, ವಿಸ್ತಾರ, ವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯ ಕೆಡದಂತೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ಭಂಗ ಬರದಂತೆ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಕಥಾನಾಯಕನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯವಾಗದೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಕಲ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಮಗ್ರಸಂಕಲನದ ಭಾಗವಾಗಿ ತರಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಕನ ಮಾತಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶನದ ಶಕ್ತಿಯೂ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ದರ್ಶನ ಮನುಷ್ಯರ ಲೋಕದಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿ, ಪ್ರಾಣಿ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಗಳನ್ನೂ ತನ್ನ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ನೋಟಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ 'ಚಿನ್ನಯ್ಯನ ಮೀನು ಶಿಕಾರಿ' ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕಾರಿಗೆ ಚಿನ್ನಯ್ಯ ಕಾಯುತ್ತಾ ಕೂರುವಾಗ ಸಮಯ ಸಾಗುವ ನಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ತರುವಂತೆ ಲಂಬಿತವಾಗುವ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ 'ಹುಲಿಯ ಬಣ್ಣದ' ಜೇಡನ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಮೀನುಶಿಕಾರಿಗೆ ಬಂದವನಾದರೂ, ಅದರ 'ಉದ್ದವಾದ ಕಾಲುಗಳೂ, ವಿಕಟಾಕೃತಿಯನ್ನೂ ಭೈರವ ವರ್ಣಗಳೂ ನೋಡಿ ಚಿನ್ನಯ್ಯನಿಗೆ ಭೀಭತ್ಯದಿಂದ ಮೈ ನಡುಗಿತು' ಎಂಬ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಅದರ 'ಹುಲಿಯ ಬಣ್ಣ'ವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೀಟಪ್ರಪಂಚದ ನಾನಾಲೋಕಗಳನ್ನು ಕಾದಂಬರಿ ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲೂ ಗುತ್ತಿ ಸಗಣಿ ಮುದ್ದೆ ಸಾಗಿಸುವ ಓಡುಹುಳಗಳ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಪ್ರೇರೇಪಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೇ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸುವ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿ, ಮಾನವ, ಹುಳ, ಹುಪ್ಪಟೆಗಳಾದಿ ಸಕಲಜೀವಿಗಳೂ ತಾವು ಅರಿತೋ ಅರಿಯದೆಯೋ ಪರಸ್ಪರ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಮೈತ್ರಿಯಲ್ಲೇ ಬಾಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸ್ಪಷ್ಟತೋಧನೆ ಹೂವಯ್ಯನ ಮಟ್ಟದ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದಾದರೂ ಇತರರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಸೂಚನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಉಳಿದಿರುವ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಹುಡುಕಾಟದ ಕ್ರಮ.

ಹೂವಯ್ಯ ಕಾನೂರಿನ ಕಥಾನಾಯಕನಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅವನೊಂದು ಮುಖ್ಯಪಾತ್ರ. ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು 'ಕರತಲ ರಂಗಭೂಮಿ' ಅಂದರೆ ಅಂಗೈ ಮೇಲಣ ನಾಟಕಶಾಲೆ ಎಂದು ಕುವೆಂಪು ಸೂಚಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೂ ಅದರಷ್ಟಕ್ಕೇ ಅದು

ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ಹಾಗೂ ಹೂವಯ್ಯನ ಜೊತೆ ಸಂಪರ್ಕ ಎರಡೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಎಲ್ಲ ಪಾತ್ರಗಳಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ, ಸಂಬಂಧಗಳು ಆ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿವೆ.

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ಪದವಿಗಾಗಿ ಓದುತ್ತಿರುವ ಕಾನೂರಿನ ಚಂದ್ರೇ ಗೌಡರ ತೀರಿಹೋಗಿರುವ ಅಣ್ಣನ ಮಗ ಹೂವಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಎರಡನೇ ಹೆಂಡತಿ ಮಗ ರಾಮಯ್ಯ ಬೇಸಿಗೆ ರಜಾಕ್ಕೆ ಮಲೆನಾಡಿನ ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವುದರಿಂದ 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ' ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕಾನೂರಿಗೆ ಇವರನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಗಾಡಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಏಟುಬಿದ್ದ ಹೂವಯ್ಯ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಮುತ್ತಳ್ಳಿ ಶ್ಯಾಮಯ್ಯ ಗೌಡರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶುಶ್ರೂಷೆ ಪಡೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶ್ಯಾಮಯ್ಯ ಗೌಡರ ಮಗಳು ಸೀತೆಗೆ ಹೂವಯ್ಯನ ಮೇಲೆ ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೂ ಪ್ರೀತಿ. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಹೂವಯ್ಯ ಭಾವನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳ ಮದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವಾದ ಸೀತೆಮನೆ ಸಿಂಗಪ್ಪಗೌಡರ ಮಗ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪಗೌಡ ಮದುವೆಗೆ ಮೊದಲು ಹುಲಿಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಡೆ ಚಂದ್ರೇಗೌಡರು ಮೂರನೇ ಮದುವೆಯಾದ್ದು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಬಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೆಲ್ಲಳ್ಳಿಯ ಬಡವರ ಮನೆಯಿಂದ ಮೂರನೆ ಹೆಂಡತಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಸುಬ್ಬಮ್ಮಳಿಗೆ ಕಾನೂರಿನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ದೌಲತ್ತು, ದಾಯಾದಿ ಮತ್ತರದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರೇಗೌಡರು ಆಸ್ತಿ ಪಾಲುವಾಡಿ ಹೂವಯ್ಯನನ್ನು ಬೇರೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮಕ್ಕಳ ಮೈಸೂರಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಂದೆ ಸೀತೆಯ ಹಾಗೂ ಹೂವಯ್ಯನ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸೀತೆಯನ್ನು ಕಾನೂರಿನ ರಾಮಯ್ಯನಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಪುರೋಹಿತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಜೋಯಿಸ ಹೂವಯ್ಯನ ವೈಚಾರಿಕತೆಗೆ ವಿರೋಧ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಕಲಹಗಳಿಂದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಹದಗೆಡುತ್ತವೆ. ಒಕ್ಕಲಾಗಿದ್ದ ಅಣ್ಣೇಗೌಡರು ಕೆಳಕಾನೂರಿನಲ್ಲಿ ಖಾಲಿಮಾಡಿದ್ದ ಮನೆಗೆ ಹೂವಯ್ಯ ವಾಸ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮುಂದೆ ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಚಂದ್ರೇಗೌಡರು ತೀರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮದುವೆಯಾದರೂ ಸೀತೆಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯದ ರಾಮಯ್ಯ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಸೇರೆಗಾರ ರಂಗಪ್ಪ ಸೆಟ್ಟಿಯೊಡನೆ ಅಕ್ರಮ ಸಂಬಂಧ ಏರ್ಪಡುವ ವಿಧವೆ ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ ಬಸಿರು ತೆಗೆಯಲು ಸೇವಿಸಿದ ಔಷಧ

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾವಿಗೇಡಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳ ಸುತ್ತ ಆಳುಕಾಳುಗಳ ಲೋಕವೂ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿಯ ಸಾವಿನ ಬಳಿಕ ಹೂವಯ್ಯ ಕಾನೂರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾನೆ. ರಾಮಯ್ಯನ ತಮ್ಮ ವಾಸು ಸೀತೆಯ ತಂಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆ ಮೊದಲೆ ವಾಸುವಿನ ಅಕ್ಕ ಪುಟ್ಟಮ್ಮ ಚಿನ್ನಯ್ಯನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವಯ್ಯ ಬೌದ್ಧ ತತ್ತ್ವ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅನುರಕ್ತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿಗೆ ನಾಗರಿಕತೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಸೀತೆ ಹೂವಯ್ಯನ ಮಾನಸಿಕ ಶಿಷ್ಯೆಯಾಗಿ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧ ಜಯಂತಿಯ ಉತ್ಸವದ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ನವೀನ ಆಶಾಜಗತ್ತಿನ ಸೂಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾದಂಬರಿ ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡತಿ'ಯ ಮುಖ್ಯನಾಯಕನಂತೆ ಹೂವಯ್ಯ ಗೋಚರ ವಾದರೂ ಜನಜೀವನದ ಖಂಡಚಿತ್ರ ನಾಟಕದಂತೆ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಳಿಕದ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೊದಲಿಗೇ ಕುವೆಂಪು 'ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಮುಖ್ಯರಲ್ಲ. ಯಾರೂ ಅಮುಖ್ಯರಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೂ ಯಶಸ್ವಿತವಲ್ಲ' ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮೊದಲು, ತುದಿ, ನಿಲ್ಲುವಿಕೆ, ತುದಿಮುಟ್ಟುವಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ನಿರಂತರವಾದ ಚಲನೆಯ ಸೂಚನೆ ಓದುಗರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಲೇಖಕರ ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ನಂಬುಗೆಯಿಂದಾಗಿ ಅದನ್ನೊಂದು ಆವರ್ತನ ಚಲನೆಯೆಂದು ನಾವು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಅಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ಇದೆ ಹಾಗೂ ಅವಸರವೂ ಸಾವಧಾನದ ಬೆನ್ನೇರಿದೆ ಎಂಬ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಕಾದಂಬರಿಯ ದೇಶ ಹಾಗೂ ಕಾಲಗಳೂ ಸೂಚಿತವಾಗಿವೆ.

ಪಾವಿತ್ರ, ಸಾವಧಾನ, ಸಮಾನತೆ ಹಾಗೂ ಯಾವುದೂ ಮೇಲೂ ಅಲ್ಲ, ಕೀಳೂ ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಆಶಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾವಧಾನ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ತತ್ತ್ವಗಳೂ ಹೌದು. ಆ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದ ಕುವೆಂಪು ಅವರ 'ಅವಸರವೂ ಬೇಡ' ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ರೂಪದ ಪುಟ್ಟ ಕವನವೊಂದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೊದಲಿಗೆ ಓದುಗರಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ಸೂಚನೆ ಜೊತೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕವನ ಇಂತಿದೆ:

ಸಮಯವಿಹುದಿನ್ನೂ, ಅವಸರವು ಬೇಡ
ತುದಿಯ ಕಾಣದ ಕಾಲ ಮುಂದಿರುವುದು
ಗುರಿಯು ಇದೆ ದೂರ, ಕಠಿಣವಿರೆ ದಾರಿ
ಯುಗ ಯುಗಗಳುಳಿದಿಹವು ಭೀತಿಯೇಕೆ?

ಬಾಗಿಲುಗಳಿಲ್ಲ, ಪಾಗಾರವಿಲ್ಲ

ನಮ್ಮೊಡೆಯನರಮನೆಗೆ ಪಹರೆಯಿಲ್ಲ
ಎಂದಾದರೇನು? ಎಲ್ಲಾದರೇನು?
ಯಾರಾದರರಮನೆಗೆ ನುಗ್ಗಬಹುದು.

ಸಾವಧಾನ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆ 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿ ಲೋಕದ ದೃಷ್ಟಿ. ಸಿಂಬಾವಿ ಭರಮೈ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಜೀತದಾಳು ಹೊಲೆಯರ ನಾಯಿಗುತ್ತಿ ಧನಿಗಳ ಪತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಳೆಮನೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಡುವುದರಿಂದ ಕಾದಂಬರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಭರಮೈ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರಿಗೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಯಿಂದ ಹೂವಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟನಾಯಕನ ಮಗಳು ಚಿನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಎರಡನೇ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕು. ಗುತ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯ ಮಳಾದ ತಿಮ್ಮಿ ಬೇಕು. ಆದರೆ ಕಿಲಿಸ್ಸರ ಬಚ್ಚನಿಗೆ ಅವಳನ್ನು ಕೊಡುವುದೆಂದು ಧನಿಗಳಾದ ಬೆಟ್ಟಳ್ಳಿ ಕಲ್ಲಯ್ಯ ಗೌಡರು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ ಆಗಿದೆ. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಪೈಕದ ಸೇಸನಾಯ್ಕರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಹಳೆಪೈಕದವರು ದಂಡಿಗೆ, ಕುದುರೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು ಎಂದು ಗೌಡರುಗಳು ಮಾಡಿದ ಕಡ್ಡಾಯದ ಮೂಲಕವೇ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘರ್ಷದ ಸೂಚನೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ತಿಮ್ಮಿಯನ್ನು ಗುತ್ತಿ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಮಲೆನಾಡ ಉನ್ನತ ಜಾತಿಯಾದ ಗೌಡರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದ ಕ್ರಮವಾದರೂ ಮದುವೆ ಮನೆಯಿಂದ ಚಿನ್ನಮ್ಮಳನ್ನು ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮದುವೆ ಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕಾದಂಬರಿ ತುಂಬಾ ನಾನಾರೀತಿಯ ಮದುವೆಗಳ ವಿವಿಧ ಚಿತ್ರಣ, ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿವಾಹೇತರ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿವರಗಳ ಜೊತೆ ಮೂಡಿಬರುತ್ತದೆ. ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ-ರಂಗಮ್ಮ, ಕೋಣೂರು ರಂಗಪ್ಪಗೌಡ ಹಾಗೂ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಗಳು, ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಹಾಗೂ ಭರಮೈ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ತಂಗಿ ಮಂಜಮ್ಮ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮಗಳು (ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಹೆಗ್ಗಡೆ ತಂಗಿ) ಹಾಗೂ ಸಿಂಬಾವಿ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಎರಡನೇ ಸಂಬಂಧ, ದೇವಯ್ಯ-ದೇವಮ್ಮ, ಅಲ್ಲದೆ ಐತ-ಪಿಂಚಲು, ಚೀಂಕ್ರ-ದೇಯಿ, ಪಿಜಣ-ಅಕ್ಕಣಿ ಹೀಗೆ ಮೇಲು ಹಾಗೂ ಕೆಳಜಾತಿಗಳ ಅನೇಕ ಅನುಲೋಮ, ವಿಲೋಮ ವಿವಾಹಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅದಲ್ಲದೆ ನಾಗತ್ತೆ, ನಾಗಕ್ಕ, ಅಕ್ಕಣಿ, ಕಾಡಿ, ಕಾವೇರಿ ಮೊದಲಾದವರು ಭಾಗಿಯಾಗುವ ಅನೇಕ ಅಕ್ರಮ ಸಂಬಂಧಗಳ ವಿವರ ಹಾಗೂ ಸೂಚನೆಗಳೂ ಮದುಮಗಳ ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್ ಪಾದ್ರಿ, ಜೀವರತ್ನಯ್ಯನ ಮಗಳು, ಮಂಜುಭಟ್ಟನ ಸೊಸೆ, ಐತಾಳನ ಹೆಂಡತಿ ಮೊದಲಾದವರ ಬಗೆಗೂ

ಲೈಂಗಿಕ ಸೂಚನೆಗಳಿವೆ. ಹೆಣ್ಣುಹುಲಿ ಹೊಡೆದ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಪಣದ ಭಾಗವಾಗಿ ಮದುವೆಗೆ ರಂಗಪ್ಪ ಗೌಡರ ತಂಗಿಯನ್ನೇ ಕೇಳಿ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಮುಂತಾದ ಸುಂದರ ರಮ್ಯ ಶೃಂಗಾರಗಳೂ ಸೇರಿವೆ.

ಅದರ ಜೊತೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ರಸಾನುಭವದ ನಾನಾಹಂತಗಳು, ಪುನರ್ಜನ್ಮದ ನಂಬಿಕೆ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತ, ಹೊಸ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ನವನಾಗರಿಕತೆಯ ಪ್ರವೇಶ, ಗಡ್ಡದಯ್ಯ ಮೊದಲಾದವರ ಮೂಲಕ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ, ಮತಾಂತರದ ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳು, ಹೊಸದಾಗಿ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು - ಹೀಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಅವಲಂಬಿತ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡಿನ ಕತೆಯೊಂದು ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಮೂಲಕ ವರ್ಣಿತವಾದ ಕಾದಂಬರಿ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು.

ನಾಯಿ ಹುಲಿಯ ಹಾಗೂ ಬೀರಿ ಬೆಕ್ಕು:

ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಘಟಕದ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ನೋಡುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮ. ಈ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ತುಂಗಾ ನದಿಯ ಎರಡೂ ದಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತವೆ. 'ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡೆ'ಯಲ್ಲಿರುವ ಹಲವಾರು ಸೂಚನೆಗಳು 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಉದ್ದೇಶಪೂರಿತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ಕಾನೂರಿನ ಪುಟ್ಟಣ್ಣನ ಪ್ರಿಯ ನಾಯಿ ಟೈಗರ್ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲಿಯನಾಗಿ ಕುವೆಂಪು ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಪಡೆದಿದೆ. ಸೀತೆಮನೆ ಸಿಂಗಪ್ಪ ಗೌಡರ ಕಳ್ಳನಾಟ ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಹಂದಿ ಬೇಟೆ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಕಿಲಿಸ್ತಾನರ ಜಾಕಿಯ ದೊಣ್ಣೆ ಏಟಿನಿಂದ ಸಾಯುವ ನಾಯಿ ಟೈಗರನ್ನು ದುಃಖಪೂರಿತ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಹೆಗಲ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತು ಮನೆಗೆ ತರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಬಳಿ ಇದ್ದ ಒಂದೇ ಉತ್ತಮ ಪಂಚಿಯನ್ನು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಅದರ ಮೇಲೆ ಹೊದೆಸಿ ಹೊಳುತ್ತಾನೆ. ಅದು ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ಬಳಿಯಿಂದ ಹೂವಯ್ಯ ತಂದ ನಾಯಿಮರಿ. ಗುತ್ತಿಯ ಹುಲಿಯನಾದರೋ ಮೇಗರವಳ್ಳಿ ಬಳಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ನಾಯಿಮರಿ. ಗುತ್ತಿ ಹಾಗೂ ಹುಲಿಯನ ನಂಟು ಅವನಿಗೆ ನಾಯಿಗುತ್ತಿ ಎಂಬ ಬಿರುದನ್ನೇ ತರುತ್ತದೆ.

ನೀಚಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಈ ಎರಡೂ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡೆಯಲ್ಲಿ 'ಸೇರೆಗಾರರ

ಶ್ವಾನ ಬುದ್ಧಿ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟನೆ. ಸುಬ್ಬಮ್ಮನನ್ನು ಚಂದ್ರೇಗೌಡರು ಬರಹೇಳಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ನೆಲ್ಲಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಕಾನೂರಿಗೆ ಕರಕೊಂಡು ಬರುವಾಗ ಸೇರೆಗಾರನ ದುಷ್ಟಯೋಚನೆ: ಆ ರಾತ್ರಿ ಗೋಪ್ಯವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿದ್ರೆಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡೆಗೆ, 'ಅತಿಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಕಳ್ಳನ್ನು ಅಮಲು ಬರುವಂತೆ ಕೊಟ್ಟು ಮಲಗಿಸಿ, ಇಷ್ಟಸಿದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂದು ಆ ಪೋಕರಿ ಹವಣಿಸಿದ್ದನು.'

ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಲೈಂಗಿಕ ಮೋಸಕ್ಕಾಗಿ ನಾಗತ್ತೆ ತನ್ನ ಸೊಸೆ ನಾಗಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಳ್ಳನಲ್ಲಿ ಮದ್ದು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟು ಮೋಸಮಾಡಿ ವೆಂಕಟಣ್ಣ ಅವಳ ಜೊತೆ ಮಲಗುವ ಹಾಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ನಾಗತ್ತೆಗೆ ಸೊಸೆಯ ಉಸಿರಾಟದಿಂದಲೇ 'ತಾನು ಕಳ್ಳನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಮದ್ದು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ' ಎಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ನಾಗತ್ತೆಯ ಪ್ರಲೋಭನೆಯಿಂದಲೇ ಹೂವಳ್ಳಿ ವೆಂಕಟಣ್ಣ ನಾಗಕ್ಕ ಮಲಗಿದ ಕೋಣೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಮೊದಲ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮೂಲಬೀಜಗಳು ಎರಡನೇ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೂ ಮಾನವ ಸ್ವಭಾವಗಳ ಶೋಧನೆಗೂ ಒದಗಿಬರುವುವು. ಅವುಗಳೆರಡೂ ಶೋಧಿಸುವ ಸಮಾಜದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೂವಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಸೀತೆಯರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅಸಹಾಯಕರಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮದುವೆ ನಡೆಯಲು ಹೊರಟಾಗ ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಮದುಮಗಳನ್ನೇ ಹಾರಿಸಿಕೊಂಡು ಒಯ್ದು ಮುಂದೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಗುತ್ತಿಯೂ ತಿಮ್ಮಿಯನ್ನು ಕದ್ದೊಯ್ಯು ಮುಂದೆ ಊರನ್ನೇ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮುಕುಂದಯ್ಯನು ದೇವಯ್ಯನ ಮತಾಂತರ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಯಾರೂ ಮುಖ್ಯರೂ ಅಮುಖ್ಯರೂ ಅಲ್ಲದ ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಯ ನಾನಾ ಹಂತಗಳು ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಾಗಿ ಸೂಚಿತವಾಗಿವೆ.

ಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಹಾಗೂ ಜೀವ ಸಂಚಲನವನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದೂ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಕಾರ್ಯಸಿದ್ಧಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಕ್ರಿಯೆಗಳ ಹಾಗೂ ರೂಪಕಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅವಲಂಬನೆಯೂ ಬಂಧದ ಸಮತೋಲನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಅತಿಸಣ್ಣ ವಿವರಗಳೂ ಅತಿದೊಡ್ಡದಾದ ಸುಲಭ ದೃಷ್ಟಿಗೋಚರ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೂ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಸಾಧನೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಯ ನಾಯಿ ಹುಲಿಯನ ಅನೇಕ ವಿವರಣೆಗಳಿವೆ.

ಅದರ ಆಕಾರ, ಶಕ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗಳ ವಿವರಣೆ ಇದೆ. ಆದರೆ, ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಬೆಕ್ಕು 'ಬೀರಿ' ಕೇವಲ ಎರಡು ಸಲ ಒಟ್ಟು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಮದುಮಗಳಾಗಿ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿ ದುಃಖಿತೆಯಾಗಿ ಕೂತಿರುವಾಗ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸಲ ಅವಳ ಮುದ್ದು ಬೆಕ್ಕು 'ಬೀರಿ' ಬೆಳಕಿಂಡಿಯಿಂದ ನುಸುಳಿ ಬಂದು ಮಿಯಾಂವ್ ಎಂದು ಅವಳ ಮೈಗೆ ಮೈ ತಿಕ್ಕತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಅವನ ಬೆಕ್ಕಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಂತೈಸಲು ಬಂದಳೇನೋ ಅನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಬೆಕ್ಕಾದರೂ ದಿಕ್ಕಾಯ್ತಲ್ಲಾ ಈ ಅನಾಥೆಗೆ ಎಂದು ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಅಂದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನಿರೂಪಕನ ವಿವರಣೆ: 'ಅವಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಬೇಕು, ಯಾರೆ ಆಗಲಿ, ಯಾವುದೆ ಆಗಲಿ, ಸೃಷ್ಟಿವ್ಯೂಹದಲ್ಲಿ ದಿಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು?'

ಮುಂದೆ ಎರಡನೆ ಹಾಗೂ ಕೊನೆ ಸಲ ಇದೇ ಬೀರಿ ಬೆಕ್ಕು ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದು ರಾತ್ರಿ ಹೊವಳಿ ಅಡುಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ. ಅಜ್ಜಿಯೊಡನೆ ಕೋಣೂರು ವ್ಯವಹಾರ, ಮನೆಯೊಳಗಿನ ಹಿಸೆಯ ವಿಚಾರ, ಹೂವಳಿ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಕಂತಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹೂವಳಿ ವ್ಯವಹಾರ ತಾನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲಿರುವುದರೊಡನೆ ಗದ್ದಯ ಕೊಯ್ಲು ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮನೊಡನೆ ಮದುವೆಗೆ ಮುಹೂರ್ತ ಸಿಕ್ಕಿರುವುದಾಗಿ ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಒಲೆಕಟ್ಟಿ ಬಳಿ ಅಜ್ಜಿ, ಅವಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲೆ, ಅಡಕೆ, ಸುಣ್ಣ, ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪು ಕುಟ್ಟುವ ಚಿನ್ನಮ್ಮ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ 'ಒಲೆಯ ಬಳಿಯ ಬೆಚ್ಚನೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದ್ದ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮುದ್ದಿನ ಬೀರಿ ತನ್ನ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಮೊಲೆಕೊಡುತ್ತಾ ಮಲಗಿತ್ತು'. ಈ ಬೆಕ್ಕು ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಕಾದಂಬರಿ ಒಳಗೆ ಬಾರದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರದ ಪೂರ್ಣತೆಯಾಗಲಿ ಬಂಧದ ಸಮತೋಲನವಾಗಲಿ ದಕ್ಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ನೂರಾರು ಸಲ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಹುಲಿಯ ನಾಯಿ ಹಾಗೂ ಎರಡೇ ಸಲ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಬೀರಿ ಬೆಕ್ಕು ಎರಡನ್ನೂ ತಕ್ಕಡಿಯ ತಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿದರೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಆಶಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವು ಸಮಾನವಾಗಿ ತೂಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಣ್ಣ ವಿವರಗಳೂ ಕಾದಂಬರಿಯ ಹೆಣಿಗೆಯ ಮೂಲಕ ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮ ಘಟನೆಗಳಿಗೂ ವಸ್ತುವಿಗೂ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಇವು ಕಾದಂಬರಿಯ ಸಮಗ್ರ ಲೋಕವನ್ನು ಕಾಣಬೇಕಾದ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸೂಚನೆಗಳಾಗಿವೆ.⁶

ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮಹತ್ವದ ಲೇಖಕನಿಗೂ ಎಷ್ಟೇ

ದೊಡ್ಡದನ್ನು ಹೇಳುವಾಗಲೂ ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಡ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಗಮನವಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು. ಷೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಸರ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಬೀರಿ ಬೆಕ್ಕಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹಾಗೂ ಸೃಜನಶೀಲ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆಯನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಷೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್‌ನ 'ಮ್ಯಾಕ್‌ಬೆತ್' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರಾಜ ಡಂಕನ್ ಸೇನಾಧಿಪತಿ ಮ್ಯಾಕ್‌ಬೆತ್‌ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆರಾಮವಾಗಿ ಇರುವ ಗುಬ್ಬಿಯ ಗೂಡು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬ್ಯಾಂಕೋ ಈ ಪಕ್ಷಿ ತನ್ನ ಮರಿಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟಿಲುಕಟ್ಟಿ ಸಾಕುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಗಾಳಿ ಅಷ್ಟು ಪರಿಶುದ್ಧ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. (This bird hath made his pendant bed and procreant cradle). ಅಷ್ಟು ಸುರಕ್ಷಿತ ಎಂಬ ಭಾವ ನೀಡಿದೆ ಹಕ್ಕಿಯ ಗೂಡು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಾತ್ರಿ ಡಂಕನ್ ಕೊಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಖ್ಯವಾದ ಮಾತೆಂದರೆ ರಾಜನ ಭೇಟಿಯಂತಹ ಮುಖ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅರಮನೆಯ ನೂರಾರು ವಿಷಯ ವಸ್ತುಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಯ ಗೂಡೊಂದು ಷೇಕ್ಸ್ಪಿಯರ್‌ನ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಜೊತೆ ನಾಟಕದ ಬಂಧಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಏಕಚಕ್ರ ನಗರದಲ್ಲಿ ಸರದಿಯ ಸಾಲಿನಂತೆ ಬಕಾಸುರನಿಗೆ ತಿನ್ನಲು ಒಂದು ಬಂಡಿ ಅನ್ನದ ಜೊತೆ ಒಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯನೂ ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಸಲದ ಸರದಿಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಡ, ಹೆಂಡತಿ, ಒಬ್ಬಳು ಪುಟ್ಟ ಮಗಳು ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಮಗ. ಪುಟ್ಟಮಕ್ಕಳು ಹೋಗಿ ಸಾಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹೋದರೂ ಸಂಸಾರ ಉಳಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಬಕಾಸುರನ ನರಭಕ್ಷಣೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಾವು ಬಂದು ಹೀಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿದೆ. ದುಃಖ, ಹತಾಶೆ ಏನು ಮಾಡುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯದ ಸ್ಥಿತಿ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಚಿಕ್ಕಮಗ ಕೈಯಲ್ಲೊಂದು ಕಡ್ಡಿ ಹಿಡಿದು ತಾನು ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ. ಆತಂಕದ ದುಃಖದ ಈ ಮಹಾಪೂರದ ನಡುವೆಯೂ ಆಟದ ಮಾತಿನೊಡನೆ ಪುಟ್ಟಹೆಜ್ಜೆಯ ಮಗುವಿನ ಓಡಾಟ ವ್ಯಾಸರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಬಕಾಸುರನನ್ನು ಭೀಮ ಅಷ್ಟೇ ಸಲೀಸಾಗಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಡಿಂಬ ಹಾಗೂ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಕಾಸುರ ಎಂಬ ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ಕೊಂದು ತನ್ನ ಅಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡದಾದ 710 ಪುಟಗಳ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಎರಡು ಸಲ ಕೆಲವೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾದುಹೋಗುವ ಬೀರಿ ಬೆಕ್ಕಿನ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು

ನಾವು ದೊಡ್ಡ ಲೇಖಕರು ಚಿಕ್ಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಕ್ರಮ ಹೇಗೆ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ, ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸಣ್ಣದಾದ ನಿರ್ಜೀವ ಬಾಳೆ ಎಲೆಗಳು ಹೇಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವ ಜಾತಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸೂಚನೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ ಹೇಗೆ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆಗೂ ಆಚೆಗೆ ದಾಟಿ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಗಮನಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿಯ 'ಕಳ್ಳಂಗಡಿ' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರೇಗೌಡರ ಒಕ್ಕಲಾದ ಅಣ್ಣೇಗೌಡರ ಮಗ ಓಬಯ್ಯ ತುಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಗ್ರಹಾರದ ವೆಂಕಪ್ಪಯ್ಯ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೀರಡಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ, 'ಓಬ್ಬ ಹುಡುಗನು ಚೊಂಬಿನಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರನ್ನೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಕೀತಿನಲ್ಲಿ ಕೆಂಬಣ್ಣದ ಜೋನಿ ಬೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತಂದು ದೂರ ನಿಂತನು. ಓಬಯ್ಯ ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದು ನಿಲ್ಲಲು, ಹುಡುಗನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಚೊಂಬನ್ನೂ ಎಲೆಯನ್ನೂ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟು, ಮತ್ತೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹೋದನು.'⁷

ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಕೀತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಕೊಡುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ. ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಚೂರಿನಲ್ಲಿ ನೀಡಿದ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಶೂದ್ರನು ತಿಂದು ಎಂಜಲಾಗುವ ಆ ಬಾಳೆಯ ಕೀತನ್ನು ಎಸೆದು ನೀರು ಕುಡಿದ ಚೊಂಬನ್ನು ತೊಳೆದಿಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಥವಾ ಸಮಾನ ಜಾತಿಯವರಿಗಾದರೆ ಬಾಳೆಕೀತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲಕೊಡುವಂತಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ ಅದು ಅವಮಾನಕರ. ಅವರಿಗೆ ಕೆರೆಸಿ ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿದ ತೆಂಗಿನ ಕರಟ(ಗೆರಟೆ) ಅಥವಾ ಲೋಹದ ಪುಟ್ಟ ಗಿಂಣ್ಣಾಲು(ತಟ್ಟೆ)ಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಕೊಡಬೇಕು. ಅವರು ನೀರು ಕುಡಿಯುವಾಗ ಕೈ ಹಾಕಿ ತೆಗೆದು ತಿಂದ ಬಳಿಕ ಉಳಿದ ಬೆಲ್ಲ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಹ. ಶೂದ್ರ ಹಾಗೂ ಕೆಳಜಾತಿಯವ ಮುಟ್ಟಿ ತಿಂದ ವಸ್ತು ಎಂಜಲು. ಪುನಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಕೊಡುವಾಗ ಬಾಳೆಕೀತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ.

ಈ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬರುವುದು 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು'ನ 22ನೇ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ. ಪಾದ್ರಿ ಜೀವರತ್ನಯ್ಯ ಬೆಟ್ಟಳ್ಳಿ ಕಲ್ಲಯ್ಯ ಗೌಡರ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಊಟಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಯಾವ ರೀತಿಯ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂಬ ಚರ್ಚೆ ದೇವಯ್ಯ ಹಾಗೂ ಮನೆ ಹೆಂಗಸರ ನಡುವೆ

ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಗಲಿ, ಊಟದ ಮನೆ, ಅಡುಗೆ ಮನೆ ಹಾಗೂ ಹಿಂದಿನ ಹಿತ್ತಿಲು - ಎಲ್ಲಿ ಊಟ ಹಾಕುತ್ತೀರಿ ಎಂಬುದು ಊಟ ಮಾಡುವವನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹಾಗೂ ಜಾತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ, ಕೊಡಿಬಾಳೆ, ನಡುಬಾಳೆ, ಕಡೆಬಾಳೆ ಹಾಗೂ ಬಾಲೆಎಲೆ ತುಂಡು - ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಊಟ ನೀಡುತ್ತೀರಿ ಎಂಬುದು ಉಣ್ಣುವವನ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದೇವಯ್ಯನ ತಾಯಿಗೂ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ವಿವರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೂ ಕೆಳಜಗಲಿಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಊಟಹಾಕುವುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾದ ಬಳಿಕ ಬಾಳೆ ಎಲೆಯ ಕೀತು ಹಾಕುವುದೋ? ಕುಡಿ ಹಾಕುವುದೋ? ಕಂಡು ಹಾಕುವುದೋ? ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿ, ಕೊನೆಗೆ ಕೀತು ಸಣ್ಣದಾಗುವುದರಿಂದ ಕಂಡು (ಕಡೆ ತುಂಡು) ಹಾಕುವುದೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸುತ್ತಾರೆ.⁸

ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯ ಎಲೆಯ ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿವರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಮುಖ್ಯವಾದ್ದು ಎಷ್ಟು ಸಣ್ಣ ವಿವರಗಳಲ್ಲೂ ಹೇಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮದೃಷ್ಟಿ ಪೂರ್ಣಾನುಭವದ ಭಾಗವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧವನ್ನೂ ತನ್ನ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿವರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನೂ ನಾವು ನೆನಪಿಡಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಈ ವಿವರ ಕೇವಲ ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕೃತಿ ಗುರುತಿಸುವ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

'ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಗೆ' ಪೂರಕ ವಿವರಗಳು:

ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ 'ವಿಕಾಸ'ದ ಕುರಿತಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಕರು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಂ.ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿಯವರು ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು 'ಕಾದಂಬರಿಯ ಬಂಧ ಒಂದು ಬಗೆಯ ನೈತಿಕ ವಿಕಾಸದೊಂದಿಗೆ ನಿಟಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅದರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲೂ ನಾಗರಿಕ ಪ್ರಗತಿ, ಆತ್ಮವಿಕಾಸದ ಆಶಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಕುರಿತಾದ ಚರ್ಚೆಯೂ ಇದೆ.

ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ನಾಗರಿಕ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕವಾಗಿ ಆತ್ಮದ ಉದ್ಧಾರಕ ನೆಲೆಯ ವಿಕಾಸ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.⁹ ಇನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅಸಂಸ್ಕೃತಿ-ಕುಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನಡುವಿನ ಮುಖಾಮುಖಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಧಿಸುವ ವಿಕಾಸ ಎಂದು ಕೂಡಾ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತರಂಗದ ಒಳಗಿನ ಲೋಕ ಹಾಗೂ

ಬಹಿರಂಗದ ಹೊರಗಿನ ಲೋಕದ ಮೇಲೆ ಹೂವಯ್ಯನ ಅಥವಾ ಇತರ ಪಾತ್ರಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಯಾವ ರೀತಿ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದು ಕ್ರಮ.

ಕಾನೂನಿನಲ್ಲಿ ಬಾಡುಗಳ್ಳ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿದ್ದ ಸೋಮ, ಅಂತರಂಗ-ಬಹಿರಂಗ ಎರಡರಲ್ಲೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಇಲ್ಲದವನಾಗಿದ್ದ. ಭೂತದ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಬಾಡಿನ ಆಸೆಯಿಂದ ಅವನು, ಹೂವಯ್ಯ ರಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಪಾಡಿದ್ದ ಬಲೀಂದ್ರ ಹೋತವನ್ನು ಕದಿಯಲು ಬರುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದೆ ಸೋಮನಲ್ಲಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆ ಇತರರ ಮೇಲಾಗುವ ಹೂವಯ್ಯನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಸಿಗುವ ಮೂರ್ತ ಉದಾಹರಣೆ. ಬಾಡುಗಳ್ಳ ಸೋಮ ತನ್ನ ಪ್ರಲೋಭನೆಗಳನ್ನು ಮೀರುತ್ತಾ, ಸ್ವಚ್ಛವಾಗುತ್ತಾ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿ ಸೋಮಯ್ಯ ಸೆಟ್ಟಿ ಆಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಸೇರೆಗಾರ ಸೋಮಯ್ಯ ಸೆಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆ, ಸಮರ್ಪಕ ಸಂಸ್ಕಾರದಿಂದ ಯಾರೂ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಬಹುದು ಎಂಬುದರ ಸೂಚನೆ.

ಈ ವಿಕಾಸದ ಸಾಧ್ಯತೆಯೇ ಮುಂದಿನ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ 'ಇಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಅಮುಖ್ಯರಲ್ಲ' ಎಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯವನ್ನು ಸಾಧ್ಯಮಾಡಿದೆ. ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೂ ಹೇಳುವ ರೀತಿಗೂ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಇರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗದೆ ಕೇವಲ ಮಾತುಗಾರಿಕೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ 1936ರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಭಾವತೀವ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲ. ಭಾರತದ ನವೋದಯ - ವಿವೇಕಾನಂದ, ಅರವಿಂದ ಘೋಷ್, ರಬೀಂದ್ರನಾಥ್ ಟ್ಯಾಗೋರ್ ಹಾಗೂ ಆನಂದಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿ ಅವರ ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಗೊಂಡಿತ್ತು. ಭಾರತದ ನವೋದಯದ ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ಬೆಳೆದ ಕನ್ನಡ ನವೋದಯದ ಮುಖ್ಯರ ಮೇಲೂ ಈ ನಾಲ್ವರ ಹಾಗೂ ಈ ಕಾಲದ ಭಾಷೆಯ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಯ ಪ್ರಭಾವವಾಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಭಾರತೀಯತೆ, ವೇದಾಂತ, ವಿಕಾಸದ ಚಿಂತನೆ ವಿವೇಕಾನಂದ ಹಾಗೂ ಅರವಿಂದರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆದರ್ಶ ಆ ಕಾಲದ ಸಹಜಭಾವ. ಆ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಭಾಷೆ ಆಗ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಬಂತು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅನಂತರದ ನೆಲೆಗಳು ಮುಂದೆ ಬೇರೆ ಆಯಿತು ಎಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವಿಚಾರ.

ಆ ಕಾಲದ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಪ್ರಣೀತ ಚಿಂತನೆಯ ಫಲಶ್ರುತಿ ಯಾದ ಭಾಷೆ, ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಇದೆ ನಿಜ.¹⁰ ಆದರೂ, ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವ ಹೊಸ ಪದಪುಂಜಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಭಾಷೆಯನ್ನು

ನಾವು ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಅಗತ್ಯದ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ನಾನು ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೆ 'ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ' ಎಂಬ ಪದಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಮಾಡಿದವರು ಕುವೆಂಪು. ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಯ್ಯ ಗೌಡರು ತಮ್ಮವರಿಗೆಲ್ಲ ಹೂವಯ್ಯನ 'ಕೆಳಕಾನೂರಿಗೆ ಹೋಗಕೂಡದೆಂದು 'ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ' ಮಾಡುತ್ತಾರೆ' (ನೋಡಿ: 'ಪರ್ವತ ಶೃಂಗದಲ್ಲಿ ಸುಂಯೋದಯದ ಸೌಂದರ್ಯಾನುಭೂತಿ' ಅಧ್ಯಾಯ). ಮದುಮಗಳಲ್ಲಿಯಂತೂ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಪದಪುಂಜಗಳಿವೆ. ಸ್ವಾಯುಗತ (ರಕ್ತಗತ ಎಂಬಂತೆ) ಶಾಲುಗೂಡು, ತಾಯ್ತನದ ನಿಗೂಢ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ (ಬಸರಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭ), ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥ ವಾರ್ತೆ (ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ), ಆಕಾಶಪ್ರಜ್ಞೆ, ರುಚಿವಶ, ಅಪತ್ತಿಕಾ ವಾರ್ತೆ, ಶೃಂಗಾರ ಶುಶ್ರೂಷೆ (ಮುಕುಂದಯ್ಯ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ) ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು. ಆಸೆಯ ಜಿರಾಫೆ ಎಂಬುದೂ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಹೊಸತೊಂದು ಶಬ್ದಚಿತ್ರ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳಂತೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಾಣದ ಸಣ್ಣ ಎಳೆಗಳೂ ಕಾದಂಬರಿ ಲೋಕದ ನೇಯ್ಗೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಕ್ರಮವೇ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಕೊಡುಗೆ. ಆರ್ಯಧರ್ಮದ ಆದರ್ಶ, ಧೈಯದ ನಂಬುಗೆಗೆ ಎದುರಾಗುವ ವೇದಾಂತದ ಮೂಲದರ್ಶನಗಳಂತೆ ಕಾದಂಬರಿಯೊಳಗೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾಗಿರುವ ಶೌಚದ ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಭಾಗವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕೇವಲ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರಗಳು ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವಾದ ಸೃಜನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪರಿಕರಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಕೃತಿಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸಾಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಇದನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂಬಂತೆ ತೋರುವ ದೇವಯ್ಯನ ಪತ್ನಿ ದೇವಮ್ಮ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಕಂದ ಚೆಲುವಯ್ಯನಿಗೆ ಮೊಲೆಯೂಡುವ ಒಂದು ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ವಿವರಿಸಬಹುದು (ನೋಡಿ: ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು ಅಧ್ಯಾಯ 33). ಹೊರಗೆ ಇಚಾರದ ಸಾಬಿ ಸಣ್ಣಬೀರನಿಗೆ ಅಡಸಲಾ ಬಡಸಲಾ ಹೊಡೆದು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತಂದೆ ದೊಡ್ಡಬೀರ, ಅಣ್ಣ ಸಣ್ಣಬೀರ ಮೊದಲಾದ ಕುಟುಂಬದವರ ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ಇದ್ದೇ ತಿಮ್ಮಿ ಕಾಣೆಯಾಗಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಧನಿಗಳಾದ ಬೆಟ್ಟಳ್ಳಿ ಕಲ್ಲಯ್ಯ ಗೌಡರು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ ಹೊಡೆಯಲು ಇಚಾರ ಸಾಬಿಗೆ ಆಜ್ಞೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಲಯ್ಯ ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ ಈ ಹೊಡೆತವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಆತುರದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿ ದೇವಮ್ಮನಿಗೆ ರುಚಿಯಾದ ಕಾಫಿ ಮಾಡುವುದು

ಹೇಗೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಡುವ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಶೃಂಗಾರಭಾವದಲ್ಲಿ ದೇವಯ್ಯ ಇದ್ದಾನೆ. ಮಗ ಚೆಲುವಯ್ಯನಿಗೆ ಹಾಲೂಡಿಸುವ ಆತುರದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಯ್ಯನಿಗೆ ಹೊರಗಿನ ಈ ಯಾವ ವ್ಯವಹಾರಲೋಕದ ಕಠೋರತೆ, ಕ್ರೌರ್ಯ ಅಥವಾ ತೀಕ್ಷ್ಣ ವಾಸ್ತವದ ಕಡೆ ಗಮನವಿಲ್ಲ. ಮೊಲೆಯುಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದ ಕಂದನ ಆನಂದವನ್ನು ಸಾಸಿರ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಸವಿಯುತ್ತಾ 'ತಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಳು; ಮಗು ಈಂಟಿತು.' ನಿರೂಪಕನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಜಗದ್ಭವ್ಯ ಘಟನೆಯ ಮುಂದೆ ಇತರ ಕರ್ಮಗಳೆಲ್ಲ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಗಿತಗೊಂಡಂತಿದ್ದುವು.

ಈ ಘಟನೆಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಕನ್ನಡದ ಮೂವರು ವಿಮರ್ಶಕರು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಮೊದಲು ಗಮನಿಸೋಣ. ಎಂ.ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ (ನೋಡಿ: ಕೃತಿ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ವಿಮರ್ಶಾ ಸಂಕಲನ), ವರ್ತಮಾನದ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಮರೆಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ಈ ಅನುಭವದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳುವ ಭಾಷೆ ಇದೆಯೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪದಪುಂಜಗಳು ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಭಾವಕ್ಕೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಸೋಲುತ್ತವೆ. ಟಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ ಅವರ ಪ್ರಕಾರ 'ಮಾತೃತ್ವದ ಜೈವಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೊಂದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ವೈಭವೀಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ದೇವಯ್ಯನ ಚಿತ್ರ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿಜವಾದ ಮಾತೃತ್ವದ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಸಂತಾನಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾದದ್ದಲ್ಲ ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣಿಗಷ್ಟೇ ಮೀಸಲಾದ ಗುಣವೂ ಅಲ್ಲ. ಹೂವಯ್ಯ, ಮುಕುಂದಯ್ಯನಂಥ ಮೃದುಮನಸ್ಸಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಐತ, ಗುತ್ತಿಯಂಥ ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಗಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಆರ್ದ್ರತೆಯ ಭಾವವನ್ನು ಹುಡುಕಬಹುದಾದರೂ ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಇಂಥ ವಾತ್ಸಲ್ಯದ ಆವಿಷ್ಕರಣವೂ ಇಲ್ಲಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ, ಪುರುಷರಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯವಾಗದಂಥ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳೇ ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಒದಗಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ನೋಟ.'¹¹

ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಅವರು¹² ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಅವರ ಅನ್ನಾ ಕರೆನಿನಾ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಲೆವಿನ್ ಪತ್ನಿ ಕಿಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಮಗುವಿಗೆ ಹಾಲೂಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸುತ್ತಾರೆ.¹³ ಹಾಲೂಡಿಸುವ ದೇವಯ್ಯನಿಗೆ ಇರುವ ಕಾತರ, ಮಗ್ನತೆ, ಅದರಿಂದ ದೊರಕುವ ಸುಖಾನುಭವ ಇವೆಲ್ಲದರ ವರ್ಣನೆ, ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪದಗಳೆಲ್ಲ ಕಿಟ್ಟಿಯ ಮನೋಸ್ಥಿತಿಯ ವರ್ಣನೆಯಂತೆಯೇ ಇದೆ. ನಿರೂಪಣೆಯ ಕೊನೆ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ದಾರ್ಶನಿಕ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿಯೇ ಇದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಪ್ರೇರಣೆ ಬಗ್ಗೆ ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಅವರಿಗೆ ಕುತೂಹಲ. ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಯ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಕಡೆಗಿರುವ

ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಓದುಗರಿಗೆ ತಿಳಿಯುವಂತಿದೆ. ಆದರೂ ಅವರು ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಹಾಗೂ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಬರವಣಿಗೆಗಳ ನೇರ ಹೋಲಿಕೆಗೆ ಇಳಿಯದೆ 'ಒಂದೇ ಸಂದರ್ಭ, ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ-ದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಲೇಖಕರು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಮೂವರೂ ಕನ್ನಡ ಚಿಂತಕರು ದೇವಯ್ಯ ಹಾಲೂಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಆಂಶಿಕವಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇವಯ್ಯ ಮಾತ್ರ ತಾಯಿ ಅಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಮೂವರು ತಾಯಂದಿರು ಅಂದರೆ ದೇವಯ್ಯ, ದೊಡ್ಡಮ್ಮ, ಸೇಸಿ ತಮ್ಮ ಮೂರು ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇವಯ್ಯನ ಹೆಂಡತಿ ದೇವಯ್ಯ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕಾಫಿಯ ಆಸಕ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಮನೆ ಹೊರಗಿನ ಅವನ ಶೃಂಗಾರ ಸಂಬಂಧಗಳ ನೆನಪನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ತನ್ನ ಜೈವಿಕ, ದೈವಿಕ ಅನುಭವದ ಭಾಗವಾಗಿ ಮಗ ಚೆಲುವಯ್ಯನಿಗೆ ಹಾಲೂಡಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಕಲ್ಪಯ್ಯ ಗೌಡರ ಹೆಂಡತಿ, ದೇವಯ್ಯನ ತಾಯಿ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ ಮನೆ ಹೊರಗಿನ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ತನ್ನ ಮಗ ದೇವಯ್ಯನನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಳ ಮನಃಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ತಾಯಿ ಸಹಜ ಭಾವನೆಗಳ ಒತ್ತಡ ಇದೆ. ಈ ಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ತನ್ನ ಗಂಡ, ಮಗ ಮಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡಗಳಿಗೆ ಈಡಾಗಲಿರುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿದಿದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಕರುಳಿನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡತಿ, ಕುಟುಂಬದ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ತಡೆಯುವಂತೆ ತನ್ನ ಮಗ ದೇವಯ್ಯನಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಅದನ್ನು ತಾಯಿಯ ಆದೇಶ ಎಂದು ಬೇಕಾದರೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಸಣ್ಣಬೀರನ ತಾಯಿ ಹೊಲೆಯರ ಸೇಸಿ ಮಗನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ತಾಯನದ ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಧಾರ ಎರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಮಗನಿಗೆ ಇಚಾರ ಸಾಬಿಯ ಹೊನ್ನಳ್ಳಿ ಹೊಡೆತ ಬೀಳುವಾಗ ಈ ತನಕ ಎಂದೂ ಗೌಡರ ಎದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವ ಧೈರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ಅವಳು ಕಲ್ಪಯ್ಯ ಗೌಡರ ಎದುರೇ ಮಾತನಾಡಿ ಅವಳ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಾಗಿ ಗೌಡರು ಕೂತಿದ್ದ ಕಲ್ಲುಮಂಚದ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಉದ್ದುದ್ದವಾಗಿ ಅಡ್ಡಬೀಳುತ್ತಾಳೆ. 'ಸಂಕಟತಪ್ಪ ತಾಯನ ಎಂತಹ ಅಲ್ಪ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನಾದರೂ ಭೂಮ ಪಟ್ಟಕ್ಕೇರಿಸಿ ಬಿಡುತ್ತದೆಯೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ' ಅಳುಕಿಲ್ಲದೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯವಾದ ಅವಳು ತನ್ನ ಅಂತಃಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಇಚಾರಸಾಬಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಹುಣಸೆ ಬರಲನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇತರ ಸಮಯದಲ್ಲಾದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಅದರಲ್ಲೂ ಹೆಣ್ಣು ಹೀಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಕೂಡಾ ಗೌಡರ ಆಜ್ಞೆಗೆ ಎದುರಾದ ಕೆಲಸ.

ಆಗ ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರ 'ಭೀತ ಚೇತಸ'ನಾದ ಇಚಾರ ಸಾಬಿ, 'ಗೌಡರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮರೆತು, ಸೇಸಿಯ ಮಾತಿಲ್ಲದ ಆಣತಿಗೆ ಒಳಗಾದವನಂತೆ ಬೇಗಬೇಗನೆ ಸಣ್ಣಬೀರನನ್ನು ಬಿಗಿದಿದ್ದ ಹಗ್ಗದ ಕಟ್ಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಚ್ಚಿ ಹಾಕಿದನು.' ಇಲ್ಲಿ ಹೊಲೆಯರ ಸೇಸಿಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಯಾವ ತಾಯಿಯೂ ಅಮುಖ್ಯರಲ್ಲ. ಯಾವ ತಾಯನವೂ ಯೇಕೆತ್ತಿತ್ತವಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿ 'ಭೀತ ಚೇತಸ' ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಿಂದ ಪಡೆದು ಕೊಂಡುದು (ಸಭಾಪರ್ವ-14ನೇ ಸಂಧಿ-81). 'ಸ್ತೀಮತವನುತ್ಪರಿಸಲಾಗದೆ' ಎಂದು ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ದ್ರೌಪದಿ ಕೇಳುವ ಸಂದರ್ಭ:

ಹಿರಿಯಿರಿದ್ದ ಸಭೆ ಮನುಷ್ಯರ
ನೆರವಿಯದು ಸಭೆಯಲ್ಲ ಮೂರ್ಖರು
ಹಿರಿಯಿರಲ್ಲ ಯಥಾರ್ಥ ಭಾಷಣ ಭೀತ ಚೇತನರು
ಹಿರಿಯಿರಿದೆ ಸಾಮಾಜಿಕರು ಸ
ಚ್ಚರಿತರಿದೆಲಾ ಸ್ತೀ ಮತವನು
ತ್ಪರಿಸಲಾಗದೆ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದೊಳಿಂದಳೆಂದುಮುಖಿ.

ಈ ಘಟನೆಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪಶು, ಪಕ್ಷಿಗಳ ತಾಯನಕ್ಕೂ ಮಾತೃತ್ವದ ಶಕ್ತಿ ಇರಬಹುದೋ ಏನೋ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೃತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದುಕ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರು ಮರೆವಿನ ರೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮಗ ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆಯನ್ನು ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋಗಬೇಕಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಐಗಳೊಡನೆ ಹುಲಿಕಲ್ಲು ಗುಡ್ಡ ಏರುವಾಗ (ಅಧ್ಯಾಯ 29-ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು) ಈ ಮಾತು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಡುಮರಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಾರಿಬಂದ ತಾಯಿ ಹೇಂಟಿಯನ್ನು ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಮತ್ತು ಅವರ ಅಣ್ಣ ದುಗ್ಗಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಕೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಮರಿಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಬಂದ ತಾಯಿ ಹುಲಿಯನ್ನು ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ ಕೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಹುಲಿ ಆದ್ರೇನಂತೆ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಮಕ್ಕಳ ಹೆತ್ತ ತಾಯಿ ಅಲ್ಲವೇ?' ಎನ್ನುವ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆ, 'ನಾವು ನಂಬಲಿ ಬಿಡಲಿ! ಹೆತ್ತ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿದು ಕೊಟ್ಟ ಶಾಪ ತಟ್ಟದೆ ಬಿಡ್ಡೆಯೇ? ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆ?' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಡಲ್ಲಿ ಕೊಂದ ತಾಯಿ ಹೇಂಟಿಯ ನೆನಪಲ್ಲಿ '...ಅದರ ಶಾಪನೋ ಏನೋ? ನಮಗೀಗ ತಟ್ಟಿ, ನನ್ನ ಮಗನ್ನೇ ಆಹುತಿ ತಗೊಂಡು ಬಿಡು! ಕರ್ಮ ನೋಡಿ ಬೆನ್ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ!' ಎನ್ನುವ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೃತಿಯ ತಾಯನದ ಎಳೆಯ ಜೊತೆಯೇ ಗಮನಿಸುವುದೂ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿದೆ.

ಈ ಬರಹದ ಮೊದಲಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಮರ್ಶಕರ ಗಮನಸೆಳೆದ ಪ್ರಧಾನ ಭೂಮಿಕೆಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ವಿವರಗಳಿಂದಲೇ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಂಧ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯ ಆಶಯವನ್ನು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಿದೆ. ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ (Subaltern) ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕೃತಿಯ ಹೊರಗಿನಿಂದ ತಂದು ಪೋಷಿಸುವುದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಒಂದು ಹವ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಯ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಆಕರಗಳನ್ನು ತರುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಸರಿಯಾದ ವಿಧಾನ ಎಂಬ ತಪ್ಪುಕಲ್ಪನೆಯೂ ಕನ್ನಡ ವಿಮರ್ಶೆ ಒಳಗೆ ನುಸುಳುತ್ತಿದೆ. ಬೀರಿ ಬೆಕ್ಕು, ಸೇಸಿ, ಬಾಡುಗಳ ಸೋಮು, ಬಾಳೆ ಎಲೆ (ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಕಾವಣ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಉನ್ನತ ನೆಲೆಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ) ಇಂತಹ ಮೇಲ್ಮೈ ನೋಟಕ್ಕೆ ಅಮುಖ್ಯ ಅನಿಸುವ ವಿವರಗಳಿಂದಲೇ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಕೂಡಾ ಕೃತಿಯೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಮರ್ಶಾ ಕ್ರಮವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹೂವಯ್ಯ, ಗುತ್ತಿ, ಮುಕುಂದಯ್ಯ, ಹುಲಿಯ, ಬಹು ಚರ್ಚಿತ ಐತ-ಪೀಂಚಲುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೃತಿಯ ಒಳಗಿನ ಇತರ ಪುಟ್ಟ ವಿವರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ವಿವರಿಸುವುದನ್ನು ಸಶಕ್ತ ಕೃತಿಯೊಂದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಟಿಪ್ಪಣಿ:

1. 'ನೆನಪಿನ ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ' - ಕುವೆಂಪು.
2. 'ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು' ಸಂಪಾದಕರು ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿ 'ಕುವೆಂಪು ಒಂದು ಪುನರನ್ವೇಷಣೆ' - ಸಂಪಾದಕರು ಡಿ. ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ.
3. 'ಪ್ರಜ್ಞೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ' ಲೇಖಕರು: ಡಾ|| ಯು. ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ.
4. ಈ ಕೃತಿಯನ್ನು ಓದಿದ ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಎನ್. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಅವರನ್ನು 'ವಿಮರ್ಶಕ ಮುರದ್ದಂಸಿ' ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದರು.
5. ಕುವೆಂಪು ಸಮಗ್ರ ಗದ್ಯ - ಸಂಪುಟ - 2.
6. ಅದೇ ರೀತಿ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲ್ಪಡುವ ಮೂರು ಕುದುರೆಗಳು - ಸಾಬರ ಎರಡು ನಿಜ ಕುದುರೆಗಳು ಹಾಗೂ ತಿಮ್ಮಿಯ ಕನಸಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಒಂದು ಕುದುರೆ - ಇವು ಕಾದಂಬರಿ ಬಂಧದೊಳಗೆ ಸೇರುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.
7. ನೀರು ತರುವಾತ 'ಹುಡುಗ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ ಹಿರಿಯನಾದ ಓಬಯ್ಯನೊಡನೆ ಈ ಸಂದರ್ಭ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ತಾರತಮ್ಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವಿದೆ.
8. 'ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು' ಕಾದಂಬರಿಯ ಅಧ್ಯಾಯ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಸೇಸನಾಯ್ಕನ

- ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಾತ್ರಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಊಟ ಕೊಡುವಾಗ ಬಾಳೆ ಎಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾವ ಇದೆಯಾದರೂ ಅದು ಬಾಳೆ ಎಲೆಯನ್ನು ಮೊರದಿಂದ ಜಾರಿಸಿಕೊಡುವ ಊಟ. ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಡಕೆ ಹಾಳೆಯೂ ಆಗಬಹುದು. ಕಾಡಿಯು ಈ ಊಟವನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ.
9. 'ವಿಕಾಸ'ದ ಕಲ್ಪನೆ ಹಿಂದೆ, ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಮೇಲಾಗಿರುವ ಅರವಿಂದ ಘೋಷರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನೂ ನಾವು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
 10. ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಮಹಾಕಾವ್ಯದ ಆಯಾಮಗಳ Epic Dimension - ಕುರಿತೇ ಅಧ್ಯಯನಗಳಾಗಿವೆ. ಕಾದಂಬರಿಯೊಳಗೆ ಕಾವೇರಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವ 'ಉಂಗುರ'ದ ಕತೆ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೆನಪಾಗುವ ಒಥಲೋ - (ಸುಬ್ಬಮ್ಮ ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿತಿ ಶೀಲದ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಮಾನ) ಪ್ರತಿಮಾ ನಾಟಕ - (ಕೆಳಕಾನೂರಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಪಠಗಳ ವಿವರಣೆ) ಹಾಗೂ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
 11. ಡಾ|| ಟಿ. ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ ಅವರ 'ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಓದು' ಎಂಬ ಲೇಖನ. ಡಾ|| ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ 'ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು' ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಲೇಖನ ಮೊದಲಿಗೆ 'ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀತ್ವದ ಪ್ರತೀಕಗಳು' ಎಂದು ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ ಅವರ 'ವಿಚಯ' ವಿಮರ್ಶಾ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ.
 12. 'ಹಾಲೂಡಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗ' ಎಂಬ ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ಅವರ ಲೇಖನ. ಅವರ 'ಖಾಸಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ' ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದೆ.
 13. ಲಿಯೋ ಟಾಲ್‌ಸ್ಟಾಯ್ ಅವರ Anna Karenina - part 8 - chapter 6.

'ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ'

ಲೇಖನ ಬರೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ

ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳು:

1. ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು - ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ|| ಗುರುಪಾದ ಮರಿಗುದ್ದಿ; ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಣೆ - ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 2004ವರೆಗಿನ ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ಬರಹಗಳಿಂದ ಆಯ್ದು 22 ಲೇಖನಗಳಿವೆ.
2. ಕೃತಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ - ಲೇಖಕರು: ಡಾ|| ಎಂ. ಜಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ; ಋಜುವಾತು ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು - ಎಂ.ಜಿ.ಕೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳ ಪೂರ್ಣ ಪಾಠ ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿದೆ.
3. ಅನಿಕೇತನ (ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಕುರಿತ ಮಹಾಸಂಪುಟ) - ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ|| ಸಾ.ಶಿ. ಮರುಳಯ್ಯ; ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು - ಕುವೆಂಪು ಬಗ್ಗೆ 54 ಲೇಖನಗಳು ಹಾಗೂ ಅನುಬಂಧಗಳು.

4. ಕುವೆಂಪು : ಒಂದು ಪುನರನ್ವೇಷಣೆ - ಸಂಪಾದಕರು: ಡಿ.ಎಸ್. ನಾಗಭೂಷಣ; ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ - ಕುವೆಂಪು ಬಗ್ಗೆ ಈಚೆಗಿನ 30 ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ
5. ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಸೂರ್ಯ (ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಕೃತಿ ಅವಲೋಕನ) - ಸಂಪಾದಕರು: ಡಾ|| ಚಿಕ್ಕರೆ ಶಿವಶಂಕರ್; ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಕಟಣೆ - ಒಟ್ಟು 52 ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ
6. ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿ ಎರಡು ಅಧ್ಯಯನಗಳು - ಲೇಖಕರು: ಪ್ರೊ. ಟಿ. ಪಿ. ಅಶೋಕ; ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗ್ಗೋಡು ಪ್ರಕಟಣೆ
7. ಖಾಸಗಿ ವಿಮರ್ಶೆ - ಲೇಖಕರು: ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ; ವಸಂತ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು
8. ಆಸಕ್ತಿ (ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ) - ಲೇಖಕರು: ಕೆ. ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ; ಹಂಸದ್ವನಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು
9. ವಿಚಯ (ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಅಧ್ಯಯನ) - ಲೇಖಕಿ: ಡಾ|| ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ; ಇಳಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು
10. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡ್ಡಿತಿ: ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ - ಲೇಖಕರು: ಪ್ರೊ. ಎನ್. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ; ದಾರಿದೀಪ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೋಗಾದಿ ಬಡಾವಣೆ (ದಕ್ಷಿಣ) ಮೈಸೂರು-26
11. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭ ಮತ್ತು ಕುವೆಂಪು - ಲೇಖಕರು: ಪ್ರೊ. ಎನ್. ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ; ದಾರಿದೀಪ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬೋಗಾದಿ ಬಡಾವಣೆ (ದಕ್ಷಿಣ) ಮೈಸೂರು-26
12. ಕುವೆಂಪು ಪುನರಾವಲೋಕನ - ಡಾ|| ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ; ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಪ್ರಕಟಣೆ
13. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪು - ಲೇಖಕರು: ಡಾ|| ಪ್ರಭುಶಂಕರ್; ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಕಟಣೆ
14. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾಗ್ವಾದಗಳು - ಲೇಖಕರು: ಡಾ|| ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ ಪ್ರಕಟಣೆ
15. ಬಯಲು-ರೂಪ (ಆಯ್ದು ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ) - ಡಾ|| ಸಿ.ಎನ್. ರಾಮಚಂದ್ರನ್; ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಕಟಣೆ - 'ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಿಂತನೆ' ಎಂಬ ಲೇಖನ ಈ ಸಂಗ್ರಹದಲ್ಲಿದೆ.
16. 'ಕುವೆಂಪು ನಾಟಕಗಳ ಅಧ್ಯಯನ' - ಲೇಖಕರು: ಡಾ|| ನರಹಳ್ಳಿ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಚೈತನ್ಯರೂಪಿ ಕುವೆಂಪು
17. ಪ್ರಮಾಣ (ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ) - ಲೇಖಕರು: ಡಾ|| ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ

ರಘುರಾಮ ರಾಜನ್ ಜೊತೆ ಸಂವಾದ: ಒಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ

ಟಿ.ಆರ್. ಭಟ್

ನವೆಂಬರ್ 2015ರ ಮಾತುಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಗವರ್ನರ್ ರಘುರಾಮ ರಾಜನ್ ಜೊತೆ ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್ ನಡೆಸಿದ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಹೊರಬಂದ ವಿಷಯಗಳು ಚಿಂತನೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾದರೂ ರಾಜನ್ ಅವರ ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಓದುಗರಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆ. ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಏರುಪೇರುಗಳು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತವೆಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಚರ್ಚೆ ಅವಶ್ಯ. ಈ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ರಾಜನ್ ಸಂವಾದದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಐದು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ:

1. ಹಣಕಾಸು ರಂಗ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
2. ವಿತ್ತೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ
3. ಆರ್ಥಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ
4. ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಧೋರಣೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ
5. ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ

ಹಣಕಾಸು ರಂಗ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ:

ರಾಜನ್‌ರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿರಬೇಕು ಹಾಗೂ ನಾವು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕು (ಪುಟ 25).

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾಗಿರಬೇಕೆಂದರೆ ಏನು? ಇದನ್ನು

೨೬

ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸದ್ಯದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಸ್ಥಾನವಿಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬ್ಯಾಂಕು ನೀಡುವ ಬಡ್ಡಿಯ ದರ, ಸಾಲದ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸುವ ಬಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಶುಲ್ಕಗಳು ಆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಬಿಟ್ಟದ್ದು. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಉಳಿತಾಯ ಬಹಳಷ್ಟಿದ್ದು ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿ ಇಡಲು ಅವರೆಲ್ಲಾ ಮುಂದಾದಾಗ, ವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಠೇವಣಿಯ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ಸಂಪಾದನೆಯ ವೃದ್ಧಿಗೋಸ್ಕರ ಸಾಲದ ಮೇಲಿನ ಬಡ್ಡಿದರವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕು ಏರಿಕೆಬಹುದು. ಈಗಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಇವೆರಡೂ ಭಾರತೀಯ ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕಿನ (ಆರ್.ಬಿ.ಐ.) ಹತೋಟಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ.

ಯಾವ ರಂಗಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಸಾಲ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಿಜರ್ವ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ನಿರ್ದೇಶನದ ಉದ್ದೇಶ ಆದ್ಯತಾ ರಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ಕೊರತೆಯಾಗಬಾರದೆಂಬುದಾಗಿದೆ. ಆದ್ಯತಾ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೃಷಿ, ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಸ್ವ-ಉದ್ಯೋಗಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು ಮುಂತಾದವರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ತಮ್ಮ ಒಟ್ಟು ಸಾಲದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಭಾಗವನ್ನು (40%) ಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಗೊಂಡ ಹೊಸತರಲ್ಲಿ (1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ) ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸೌಲಭ್ಯವಂಚಿತ ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲ ಸಿಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಶಾಖಾವಿಸ್ತರಣೆಯೂ ಈ ರೀತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿತ್ತು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣಗೊಂಡ 1969ರಿಂದ 1991ರ ತನಕ ದೇಶದ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಶಾಖೆಗಳೇ ಇಲ್ಲದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಲಭಿಸುವಂತಾಯಿತು. ಉದಾರೀಕರಣ ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ರಾಜನ್ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಪ್ರಕಾರವೇ ಇಂದಿಗೂ ಅನೇಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಸೂಚಿಸುವ ಪರಿಹಾರ ತರ್ಕಹೀನ.

ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಒಂದು ವಿಷಯವನ್ನು ಓದುಗರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಉದಾರೀಕರಣದ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಹೊಸ ಖಾಸಗೀ

ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಆರ್.ಬಿ.ಐ.ಯ ನಿರ್ದೇಶನದಂತೆ ಎರಡನೇ ಸ್ತರದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ (teir-2 cities) ತಮ್ಮ ನೋಂದಾಯಿತ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಸೆಕುಂದರಾಬಾದ್, ಅಹ್ಮದಾಬಾದ್ ಮುಂತಾದ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಕಛೇರಿಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದವು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಕೇಂದ್ರ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಕ್ರಮೇಣ ಮುಂಬಯಿಯಂತಹ ಮಹಾನಗರಕ್ಕೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಿದವು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಹಿಂದಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸರಕಾರೀ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ (ರೀಜನಲ್ ರೂರಲ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ - ಆರ್.ಬಿ.ಬಿ.) ಮೇಲೆಯೇ ಮುಂದುವರಿಯಿತು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಕಾರ್ಯವೆಸಗ ಬೇಕಿದ್ದರೆ, ಸಾಲ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಠೇವಣಿಗೆ ಬಡ್ಡಿ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮುಚ್ಚುವುದರಲ್ಲಿ ಲಾಭ ಸಂಪಾದನೆಯೇ ಮಾನದಂಡವಾಗುತ್ತದೆ - ಅವಕಾಶ ವಂಚಿತರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ನೀಡುವ ಗುರಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಾನದಂಡವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ವ್ಯವಹಾರ ನಡೆಸಿಯೂ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮುಳುಗಡೆಯಾಗುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದಾಗ ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸರಕಾರ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯವಹರಿಸುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದ ತಲ್ಲಣಗಳು ನಮಗೆ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಸುತ್ತವೆ. 2000ದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಅಮೇರಿಕ, ಯೂರೋಪ್ ಮತ್ತು ಆಝೀಯ ಏಶ್ಯಾಗಳ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಹಳಿತಪ್ಪಿದ್ದವು. 2007-08ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಬೃಹತ್ ಖಾಸಗೀ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿ ಆಯಾಯ ದೇಶದ ಸರಕಾರಗಳೇ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ಬಂದ ಹಣದಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಿ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದು ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವಿಪರ್ಯಾಸ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ 1990ರ ಮತ್ತು 2000ದ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾರೀಕರಣದ ಹೊಸ್ತಿಲಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮುಳುಗಡೆಯಾಗಿವೆ; ಹರ್ಷಡ್ ಮೆಹತಾ, ಕೇತನ್ ಪರೇಖ್, ರಮೇಶ್ ಗೆಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದವರು ಷೇರುಪೇಟೆಯನ್ನೇ ಅಲುಗಾಡಿಸಿ ಅನೇಕ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಭದ್ರತೆಗೆ ಹೊಡೆತ ನೀಡಿದ್ದರು. 2004ರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಹೊಸಪೀಳಿಗೆಯ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ಅದರೊಡನೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗ್ರಾಹಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ಆ ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು

ಅತ್ಯಂತ ದಕ್ಷವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಗಳಿಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಓರಿಯೆಂಟಲ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಕಾಮರ್ಸ್ (ಓಬಿಸಿ)ನ ಜೊತೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಓಬಿಸಿಗೆ ಈ ನಷ್ಟವನ್ನು ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳೇ ಬೇಕಾದವು.

ಅಮೇರಿಕಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೇ ವಂಚನೆಮಾಡಿದ ಆರ್ಥಿಕರಂಗದ ಘಟಾನುಘಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಭಾರತ ಸಂಜಾತ ರಜತ್ ಗುಪ್ತ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಲಂಕಾ ಮೂಲದ ರಾಜ್ ರಾಜರತ್ನಂ ಅವರಿಗೆ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದೇ ಗತಿ, 2000ದ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವಂಚನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದ ದೊಡ್ಡ ಕೈಗಾರಿಕಾ (ಎನ್ರಾನ್, ಟೈಕೋ, ವರ್ಲ್ಡ್ ಕಾಮ್ ಇತ್ಯಾದಿ) ಕಂಪೆನಿಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಿಗೂ ಬಂದು ಅವರು ಜೈಲಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಗ್ಲೋಬಲ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ಮುಳುಗಿಸಿದವರು ಯಾವುದೇ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಮುಕ್ತಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಅದರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅಗತ್ಯ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಬರಬೇಕಷ್ಟೇ.

ಅನಕ್ಷರತೆ (ಬರೀ ಓದುಬರಹವಲ್ಲ), ಕಡುಬಡತನ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ ಇರುವ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯೇ ದೊರೆಯಾದರೆ, ಬಹುಪಾಲು ಪ್ರಜೆಗಳು ಅದೇ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ಪ್ರಸಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಭೌಗೋಳಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮುಕ್ತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೀತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯವಹರಿಸಲು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇನ್ನೂ ಪಕ್ವವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ.

ವಿತ್ತೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ:

ರಾಜನ್ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನೋಂದಾಯಿತವಲ್ಲದ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ವಿಮುಲವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹೇರಲು ಅವರು ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಅವರೇ ಹೇಳುವಂತೆ, ಅವುಗಳು ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಧಕ್ಕಿತರುವಷ್ಟು ಬೆಳೆದ ಹೊರತೂ ಆ ಬಗ್ಗೆ ನಾವೇನೂ ಮಾಡುವ ಹಾಗಿಲ್ಲ (ಪುಟ 11).

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1970-90ರ ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ 'ಬ್ಲೇಡ್' ಕಂಪೆನಿಗಳೆಂದು ಕುಖ್ಯಾತವಾಗಿದ್ದ 'ಫೈನಾನ್ಸ್' ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣವೇ ಇಲ್ಲದೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮಂದಿ ತಮ್ಮ ಉಳಿತಾಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ನಾವು ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನೋಂದಾಯಿತವಲ್ಲದ ವಿತ್ತೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲೆ

ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಹೇರದಿದ್ದರೆ ಆ ಘಟನೆಗಳು ಪುನರಾವರ್ತಿತವಾಗಬಹುದು.

ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಉಳಿತಾಯದ ಹಣವನ್ನು ನುಂಗಿದ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಸಹಾರ ಸಮೂಹ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದ ಶಾರದಾ ಚಿಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವಂಚನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದವು.

ಇತ್ತೀಚೆಗಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಳಗೇ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಉದ್ಯೋಗಪತಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ರಂಗಗಳ ಗಣ್ಯರು ಪರಸ್ಪರ ಶಾಮೀಲಾಗಿ ಅವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಕುರಿತಂತೆ ಗಂಭೀರವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಏಳುವಂತಾಗಿದೆ. ನೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯೂ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ದಶಂಬರ್ 2015ರಲ್ಲಿ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಈಡಾಗುವೆ. ಮಾರ್ಚ್ 2016ಕ್ಕೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಬಿಗಡಾಯಿಸುವ ಆತಂಕವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತರಾದ ಉದ್ಯೋಗಪತಿಗಳ ಮೇಲಾಗಲೀ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲಾಗಲೀ ಕಠಿಣ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ತೋರಿಸಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕಟುಸತ್ಯ.

2000ದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಆರ್.ಬಿ.ಐ.ಯ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಇದ್ದಾಗ್ಯೂ ನಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯ ಯೂಕೋ ಬ್ಯಾಂಕು ಹಾಗೂ ಯುನೈಟೆಡ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನೈಯ ಇಂಡಿಯನ್ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ಉದ್ಯೋಗಪತಿಗಳ ತಂಡವೊಂದು ಮುಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತು. ಈ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪದ ಆಗಿನ ಸರಕಾರ ಅವುಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ ಒತ್ತು ನೀಡಿತು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆದದ್ದು ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಆಂತರಿಕ ಸಬಲತೆಯನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಅನುಭವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿತ್ತಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ರಾಜನ್ ಸಲಹೆ ತಾರ್ಕಿಕವಲ್ಲ.

ಆರ್ಥಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ:

ಆರ್ಥಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ (Financial inclusion) ಅರ್ಥ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಲದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡುವುದು. ಸೌಕರ್ಯವಿರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಉದ್ದಿಮೆಗೆ

ಪೋಷಣೆ ನೀಡುವುದು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜನ್ ಅವರಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಮೊದಲೋ ವ್ಯಕ್ತ ಮೊದಲೋ ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಮೂಲಭೂತ ವ್ಯಾಪಾರ ಬೆಳೆಯದಿದ್ದರೆ, ಅವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದುದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾವು ಒದಗಿಸದಿದ್ದರೆ, ಬ್ಯಾಂಕು ವಿತ್ತೀಯ ಸೇವೆಯಿಂದ ಏನೂ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವಿತ್ತೀಯ ಸೇವೆಯೇ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕವಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ಉದ್ದಿಮೆಗಳು ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ವಿತ್ತೀಯ ಸೇವೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (ಪುಟ 6-7).

ಹಣಕಾಸು ರಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಶಕಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ವಿವಿಧ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿ ಗಳಿಸಿದ ಅನುಭವದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮೂರು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಓದುಗರ ಮುಂದಿಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರದ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಮೈಸೂರು ನಗರದ ಸಮೀಪದ ತಾಳವಾಡಿಯಿಂದಲೂ ಒಳಗೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಲ್ಲಾಂಗುಳಿ ಎಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕೊಂದು ಶಾಖೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಿತು. ಮಂಗಳೂರಿನ ಒಬ್ಬ ಯುವ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿತು. ಆ ಹುದ್ದೆ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಜೀವನದ ಪುರೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿ ಬಹುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಆಗಿ ತೆರಳಿದರು.

ಆ ಹಳ್ಳಿ ದುರ್ಗಮವಾಗಿತ್ತು; ಸರಿಯಾದ ರಸ್ತೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಾರಿಗೆ, ದೂರವಾಣಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಊರು ಆನೆಗಳ ಹೆದ್ದಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ವಾಸಕ್ಕೆ 'ಗುಡಿಸಲು' ಇರಲಿಲ್ಲ. ತುಂಬ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಮರಳಿ 'ನನಗೆ ಈ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬೇಡವೇ ಬೇಡ' ಎಂದರು. ಆ ಶಾಖೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಂಘ ಆಗ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪ ನಡೆಸಿ ಅವರು ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೆಲವು ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿತು. ಮನವಿಗೆ ಸ್ಪಂದಿಸಿದ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ವರ್ಗ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಮೋಟಾರ್ ಸೈಕಲನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರು ಸಮೀಪದ ತಾಳವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತು.

ಮತ್ತೆ ಶಾಖೆಗೆ ಹೋದ ಅಧಿಕಾರಿ ಮುಂದಿನ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಆ ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಅವರಿಗೆ ಆಗ ಇನ್ನೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗದ ಆರ್ಥಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಅರ್ಥ ಆಗಲೇ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಅನೇಕ ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಉಳಿತಾಯದ

ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಂಡು ಬೆರಗಾದ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಲ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ ಅಧಿಕಾರಿಯ ಬೇಡಿಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು: ರಸ್ತೆ, ವಿದ್ಯುತ್, ದೂರವಾಣಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಲಗಳ ಉಪಯೋಗದ ಬಗ್ಗೆ ತಾನು ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ಗಮನಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ ಎಂದರು. ಈ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಮಣಿದ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ ಮುಂದಿನ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಎಲ್ಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದರು. (ಆ ಮ್ಯಾನೇಜರು ಮುಂದೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ಪದವಿಗೇರಿದರು.) ರಾಜನ್ ರ ಧೋರಣೆ ಆಗ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಬಹುಶಃ ಮಲ್ಲಾಂಗುಳಿ ಮುಂದೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೌಲಭ್ಯ ವಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ದುರ್ಗಮ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಮಾಡಿದ ಮ್ಯಾನೇಜರ್ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಹಕರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಆಮಂತ್ರಣ ನೀಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ಅವರನ್ನು ಭೇಟಿಮಾಡಿ ಸುಖದುಃಖ ವಿಚಾರಿಸಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಉತ್ತರಭಾರತದ ಅನೇಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪಡೆದು ಕರ್ನಾಟಕ, ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿತು ವ್ಯವಹರಿಸುವುದನ್ನೂ, ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಾಮರ್ಶಿಸುವುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ. ಇಂದಿಗೂ ನಾನು ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತನಾಡುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯನಿಸುತ್ತದೆ.

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದವರೇ ಆದ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ದಿ.ಪಿ.ಆರ್. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದರು 1990ರಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ನೆನಪಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಅರೆಪಟ್ಟಣ ಶಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಆಯಾಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ ಐದು ವರ್ಷ ವರ್ಗಾಯಿಸಬಾರದು; ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಆ ಊರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ತಿಳಿದಿರುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣೀಭೂತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಅಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಕೆಲಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಒಳಿತು ಎಂದು ಅವರು ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಬಂದ ಅವರ ಮಾತನ ಹುರುಳು ಗಮನಾರ್ಹ.

ಆರ್.ಬಿ.ಎ. ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳಂತೆ 1969ರಿಂದ 1991ರ ತನಕ ಅತೀ ಸಣ್ಣ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಸಾಲ ಗಣನೀಯವಾಗಿ

ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಹಿಂದೆ ದೇಶದ ವಿತ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ವಿತ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘ(WTO)ದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಪೂರ್ವಭಾವಿಯಾಗಿ ನಡೆದ ಗ್ಯಾಟ್ (GATT) ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಎಸ್.ಪಿ. ಶುಕ್ಲ ನೇತೃತ್ವದ 'ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಅರ್ಥನೀತಿಯ ಕುರಿತಾದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಮಿತಿ' (Independent Commission on Banking & Financial Policy - 2006) ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿತ್ತೀಯ ಸೇರ್ಪಡೆಯ ಗುರಿ ಸಫಲವಾಗಬೇಕಿದ್ದರೆ ಅವಕಾಶವಂಚಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮೊದಲಾಗಿ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಬೀಜವೃಕ್ಷ ನ್ಯಾಯ ಇಲ್ಲಿ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಧೋರಣೆ ಮತ್ತು ಕೌಶಲ:

ರಘುರಾಮ ರಾಜನ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಧೋರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಕರಾರು ಎಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮ್ಯಾನೇಜರುಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತ ದೃಕ್ಪಥವಿದ್ದು, ಅವರು ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದಿನ ನಿರ್ವಾಹಕ ಅದನ್ನು ಸಂಭಾಳಿಸಲೆಂದು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ. 'ನೀವು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕೊಂದರಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದೀರಿ, ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ, ಯಾರು ಏನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಲಗಾರ ಸಾಲವನ್ನು ಮರುಪಾವತಿ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುವ ಕುಶಲತೆಯಾಗಲೀ ಮನಸ್ಸತ್ತವಾಗಲೀ ನಿಮಗಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ತೀರಾ ಬಾಲಿಶ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ (ಪುಟ 15).

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: 'ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಹಾಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದ ಸಂಬಳ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸದ, ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಬಳಸಿ ಸೇವೆಗಳನ್ನೊದಗಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಮಗೆ ಬೇಕಾಗಿವೆ' (ಪುಟ 4).

ಈ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕು. ಮ್ಯಾನೇಜರರ ದೃಕ್ಪಥ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಮುಂದೆ ತಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಪೂರ್ವಗ್ರಹಪೀಡಿತ ಹೇಳಿಕೆ. ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದೂ ಕೂಡಾ ಸತ್ಯದೂರ. ಇನ್ನು ಸಾಲವನ್ನು ವಸೂಲಿಮಾಡಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸತ್ತ ಅವರಿಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ.

ನಾನು ಈಗಾಗಲೇ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ ಮತ್ತು ಅದೇ ತರದ ಲಕ್ಷೋಪಲಕ್ಷ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ರಾಜನ್ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಒತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ವಾಪಸಾಗದ ಸಾಲಗಳೇ ಇಂದು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅತಿ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವಸೂಲಿಮಾಡಲು ಮ್ಯಾನೇಜರರಲ್ಲಿ ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಅಂತಃಸತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ನಿಯಂತ್ರಕನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಏನು ಮಾಡಿದೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಏಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಬೀತಿನ ಉತ್ತರ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಕುಳಗಳು (ಲಕ್ಷ ಕೋಟಿ ವ್ಯವಹಾರವುಳ್ಳ ದೊಡ್ಡ ಕಂಪೆನಿಗಳು) ಸಾಲವನ್ನು ಹಿಂದಿರುಗಿಸದಿದ್ದಾಗ ಆರ್.ಬಿ.ಐ.ನ ಮೇಲೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹಾಕಿ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಪುನಾರಚಿಸಿ ಕಂಪೆನಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಾಲ ನೀಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ. ಮದ್ಯದ ದೊರೆ ವಿಜಯ ಮಲ್ಟರ ಕಂಪೆನಿಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸಾಲಗಳ ಕತೆ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಜ್ವಲಂತ ನಿದರ್ಶನ.

ದೊಡ್ಡ ಸಾಲವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವಾಗ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪಾತ್ರವೇನು? ಪೂರ್ಣಕಾಲಿಕ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಏನು? ದೋಷಪೂರ್ಣ ಸಾಲದ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಒತ್ತಡ ಹೇರಿ ಸಾಲವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಜವಾಬ್ದಾರರು? ಹಿಂದಿನ ಸರಕಾರದ ಅರ್ಥಮಂತ್ರಿ ಪಿ. ಚಿದಂಬರಂ, ಕೇಂದ್ರೀಯ ಅನ್ವೇಷಣಾ ಮಂಡಳಿ(ಸಿಬಿಐ) ಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಆರ್.ಬಿ.ಐ.ಯ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಗವರ್ನರುಗಳು ಮುಂತಾದವರು 2013-14ರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಹೇಳಿಕೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುತ್ತವೆ. 'ಸಾಲದಿಂದಾಗಿ ಕಂಪೆನಿಗಳು ಬಡವಾದವು, ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಪ್ರವರ್ತಕರು (promoters) ಇನ್ನಷ್ಟು ಶ್ರೀಮಂತರಾದರು' ಎಂಬುದು ಅವರ ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಸಾರ. ರಾಜನ್ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಚಕಾರವೆತ್ತದೆ ಬ್ಯಾಂಕು ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸಾಲ ವಸೂಲಾತಿ ಮಾಡುವ ಅಂತಃಸತ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ.

ಅನೇಕ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರ ಮೇಲೆ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು 'ಸೀಟಿ ಊದುವ'(whistle blowing) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮೂಲಕ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ (Central Vigilance Commission - CVC) ದೂರು ನೀಡಿ ವಿಚಾರಣೆ ಬಳಿಕ ಅವರ ಅವ್ಯವಹಾರಗಳು ಮೇಲ್ಮೋಟಕ್ಕೆ ಸಾಬೀತು ಆದರೂ ಸರಕಾರವಾಗಲೀ, ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಆಗಲೀ ದಿವ್ಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ತೋರಿಸಿವೆ. ಆಮೆ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಮೇಲಿನ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಕೇಸುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಇಂಡಿಯನ್

ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮೇಲಿನ ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ವಿಚಾರಣೆ ಮುಗಿದು ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಲು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಬೇಕಾಯಿತು. ಸಂಶಯಾಸ್ಪದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಒಂದಿಬ್ಬರು ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಮೇಲೆ ವಿಚಕ್ಷಣಾ ಆಯೋಗದ ಸದಸ್ಯರಾದರು - ಕಳ್ಳನನ್ನೇ ಪೋಲೀಸಾಗಿ ಮಾಡುವಂತೆ. ಮುಂಬಯಿ ಮೂಲದ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಬ್ಯಾಂಕು, ಮಂಗಳೂರು ಮೂಲದ ಕಾರ್ಪೊರೇಶನ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಮತ್ತು ಪುಣೆಯ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಟಿ ಊದಿದವರ ಮೇಲೆಯೇ ಶಿಸ್ತುಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಘಟನೆಗಳು ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿವೆ. ಕೇರಳದ ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ, ಸೀಟಿ ಊದಿದ ಅಧಿಕಾರಿ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯನ್ನು ಸೇವೆಯಿಂದ ವಜಾ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. (ಅವರ ದೂರು ಆರ್.ಬಿ.ಐ.ಗೇ ಹೋಗಿತ್ತು ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶ.) ಆ ಬ್ಯಾಂಕು 2015-16ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾದ ನಷ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಇವೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಅದಕ್ಷ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಅವುಗಳ ನಷ್ಟ ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲೇ ಆರ್.ಬಿ.ಐ.ಯ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಗವರ್ನರ್ ಹುದ್ದೆಗೆ ಏರಿದ ಗಣ್ಯರನ್ನೂ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಹೀಗಿರುವಾಗ ದಂತಗೋಪುರದಲ್ಲಿರುವವರು ಬ್ಯಾಂಕು ಅಧಿಕಾರಿಗಳೋ ಅವರಿಗೆ ಸಾಲ ವಸೂಲಾತಿ ಮಾಡುವ ಅಂತಃಸತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಗವರ್ನರರೋ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಏಳುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ:

ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಂಡಳಿಗಳ (ನಿರ್ದೇಶಕ ಮಂಡಳಿಗಳ) ಕಾರ್ಯವೈಖರಿಯನ್ನು ರಾಜನ್ ಟೀಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ನೇಮಕಾತಿ, ನೇಮಕಾತಿ ಸಮಿತಿಯ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮತ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಕ್ಷ (Chairman), ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ನಿರ್ದೇಶಕ (Managing Director) ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕಾರೀ ನಿರ್ದೇಶಕರ (Executive Director) ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆರ್.ಬಿ.ಐ.ಯ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಗವರ್ನರ್, ವಿತ್ತ ಸಚಿವಾಲಯದ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಹೊರಗಿನ ವೃತ್ತಿಪರರೊಬ್ಬರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಒಂದು ಸಮಿತಿ. ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ದಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸದೆ, ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಸಾಲಗಳು ಕೆಟ್ಟುಹೋದಾಗ ಈ ಉಚ್ಚಸ್ಥರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವವಿಲ್ಲವೆ? ಉದಾರೀಕರಣ ನೀತಿ ಜಾರಿಗೊಂಡ ಮೇಲೂ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರ ಮೇಲೆ ಶಿಸ್ತು ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆ

ಹೂಡಲು ಸರಕಾರ ಮತ್ತು ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಭಾರತೀಯ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇಂದು ಮತ್ತೆ ಅಲುಗಾಡತೊಡಗಿದೆ.

ಕಾಯಕಲ್ಪದ ಅಗತ್ಯ:

ನಷ್ಟ ಸಂಭಾವ್ಯತೆಯಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟಿರುವ ಸರಕಾರೀ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ತುರ್ತಾಗಿ ಕಾಯಕಲ್ಪ ಆಗಬೇಕಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಂಡಳಿಯ ನೇಮಕಾತಿ, ಉತ್ತರದಾಯಿತ್ವ ವೃತ್ತಿಪರತೆಗೆ ಒತ್ತು ಮತ್ತು ಸರಕಾರದ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪಕ್ಕೆ ತಡೆ ಮುಂತಾದ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕು. ಸರಕಾರೀ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಾಗಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಆಂತರಿಕ ವ್ಯವಹಾರ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಮಂಡಳಿಗೆ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆ ನೀಡುವುದು ಎರಡನೆಯ ಕ್ರಮ.

ರಾಜನ್ ಅವರ ಮೊದಲು ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಗವರ್ನರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಯಾಣಾ ವೇಣುಗೋಪಾಲ ರೆಡ್ಡಿ ಮತ್ತು ದು. ಸುಬ್ಬರಾವ್ ಅವರ ಕಾರ್ಯವೈಖರಿ ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ನೀತಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಅಪಸ್ವರ ಉದ್ಯೋಗಪತಿಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆರ್ಥಿಕ ಸಲಹಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕೇಳಿಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು 2007-08ರಲ್ಲಿ ಮುಗ್ಗರಿಸಿ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೋಭೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಈ ಗವರ್ನರುಗಳ ದೂರದರ್ಶಿತ್ವದಿಂದ ಭಾರತದ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸುಭದ್ರವಾಗಿ ಉಳಿಯಿತು ಎಂಬುದು ಬಲ್ಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿಯಂತ್ರಕನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್.ಬಿ.ಐ. ಭಾರತದ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದ. ಡಾ. ರಘುರಾಮ ರಾಜನ್ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೀರ್ತಿ ಪಡೆದ ಆರ್ಥಿಕ ತಜ್ಞರು. ಆದರೆ ಅವರ ಸುದೀರ್ಘ ಸಂದರ್ಶನದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಉದ್ಯಮಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಎದುರಿಸಬೇಕಾದ ಸವಾಲುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವರ ಸಂದರ್ಶನ ಓದಿದ ಮೇಲೆ ನನಗೆ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದು: ಡಾಕ್ಟೇ, ನೀವೇ ಮೊದಲು ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೊಳಗಾಗಬೇಕು ಎಂದು!

ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ದೇವುಡು

- ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ

ಎಚ್.ಆರ್. ಅಮರನಾಥ

1

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆದ್ಯ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರ ಕನ್ನಡಾನುವಾದದಲ್ಲಿ ಭರತ ಮುನಿಯ 'ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ' ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೆಲವು ಸಾಲುಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆದವು. ಅವು ಹೀಗಿವೆ:

ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮಗಳಿಂದ (ಇಲ್ಲವೆ ಇವುಗಳಿಗಾಗಿ) ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ಶೃಂಗಾರವೂ ಮೂರು ತರದ್ದಿರಬೇಕು. ಯಾವುದು ನಿಯಮ-ವ್ರತ-ತಪಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಆತ್ಮಹಿತವನ್ನು ಬಯಸಿ, ಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿರುವುದೋ (ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವು ಧರ್ಮಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿರುವುದೋ) ಅದು ಧರ್ಮಶೃಂಗಾರ. ಅರ್ಥ (ಧನ, ಸಂಪತ್ತು)ವನ್ನು ಅನೇಕ ಸಲ, ವಿವಾಹದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಅರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವುದುಂಟು. ಇದು ಅರ್ಥಶೃಂಗಾರ. ಕನ್ಯೆಯನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ, (ಪರ) ಸ್ತ್ರೀಯಳೊಡನೆ ವಿಕಾರವಶನಾಗಿ ರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡುವುದು, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಆಕೆಯೊ ಒಪ್ಪುವುದು ಇದು ಕಾಮಶೃಂಗಾರ. (ಪುಟ 161)

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಭಾವಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಮದಿಂದಲೆ ಹುಟ್ಟುವುವು. ಧರ್ಮಕಾಮ, ಅರ್ಥಕಾಮ, ಮೋಕ್ಷಕಾಮಗಳಲ್ಲದೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಯೋಗವೂ ಕಾಮ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. (ಪುಟ 192)

ಈ ಸಾಲುಗಳು ರಸಸ್ವರೂಪ - ಶೃಂಗಾರರಸ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ, ನಾಯಕ-ನಾಯಿಕೆ-ಶೃಂಗಾರ ನಾಯಿಕೆಯರ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ಉದ್ದತವು 'ದಶರೂಪ ವಿಧಾನ' ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಸಮವಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವಾಗ, ಎರಡನೆ ಉದ್ದತವು 'ಸಾಮಾನ್ಯಾಭಿನಯ' ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲೂ ಬಂದಿವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ (ಬಡೋದಾ ಆವೃತ್ತಿ) ಇರುವ ಸಂವಾದಿ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಶೃಂಗಾರಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಧರ್ಮೇ ಚಾರ್ಥೇ ಚ ಕಾಮೇ ಚ |
ಯಸ್ಮಿನ್ ಧರ್ಮಪ್ರಾಪಕಮಾತ್ರಹಿತಂ ಭವತಿ ಸಾಧನಂ ಬಹುಧಾ |
ವ್ರತ ನಿಯಮ ತಪೋಯುಕ್ತೋ ಜ್ಞೇಯೋಸೌ ಧರ್ಮಶೃಂಗಾರಃ |
ಅರ್ಥಸ್ಯೇಚ್ಛಾಯೋಗಾದ್ಬಹುಧಾ ಚೈವಾರ್ಥತೋರ್ಥಶೃಂಗಾರಃ |
ಸ್ತ್ರೀಸಂಪ್ರಯೋಗೇ ವಿಷಯೇಷ್ವರ್ಥಾರ್ಥ ವಾ ರತಿಯತ್ರ ||
ಕನ್ಯಾವಿಲೋಭನಕೃತಂ ಪ್ರಾಪ್ತೌ ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸಯೋಸ್ತು ರಮ್ಯಂ ವಾ |
ನಿಭೃತಂ ಸಾವೇಗಂ ವಾ ಯಸ್ಯ ಭವೇತ್ಸಾಮಶೃಂಗಾರಃ || (ಪುಟ 299)
ಪ್ರಾಯೇಣ ಸರ್ವಭಾವಾನಾಂ ಕಾಮಾನಿಷ್ಠತ್ರಿಷ್ಠತೇ |
ಸ ಚೇಚ್ಛಾಗುಣಸಂಪನ್ನೋ ಬಹುಧಾ ಪರಿಕಲ್ಪಿತಃ |
ಧರ್ಮಕಾಮೋರ್ಥಕಾಮಶ್ಚ ಮೋಕ್ಷಕಾಮಸ್ತಥೈವ ಚ |
ಸ್ತ್ರೀಪುಂಸಯೋಸ್ತು ಯೋಗೋ ಯಃ ಸ ತು ಕಾಮ ಇತಿ ಸ್ವತಃ || (ಪುಟ 346)
(ಆದ್ಯ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರ ಅನುವಾದ ಮತ್ತು ಬಡೋದಾ ಅವೃತ್ತಿಯ ಮೂಲಗಳ
ಅಧ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಶ್ಲೋಕ ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆಗಳು ತಾಳೆಯಾಗದ ಕಾರಣ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ.)

2

ದೇವುಡು ನರಸಿಂಹ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಅಂತಿಮ ಪೂರ್ಣ ಕಾದಂಬರಿ
‘ಮಹಾದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಗುರು-ಶಿಷ್ಯ-ಸಂಬಂಧ’ ಎಂಬ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ (ಪ್ರಕಟಣೆ:
ಬೆಂ.ವಿ.ವಿ.ಯ ‘ಸಾಧನೆ’-ಏಪ್ರಿಲ್-ಜೂನ್ 2013) ನಾನು ಬರೆದ ಒಂದು
ಪರಿಚ್ಛೇದ ಹೀಗಿದೆ:

‘ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನಿಗೆ ಇಬ್ಬರು ಹೆಂಡತಿಯರಿದ್ದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರೇಯಿ
ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿನಿ, ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಜ್ಞೆಯವಳು (ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ) ಎಂಬ ವಿವರ
ಬೃಹದಾರಣ್ಯಕೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ (ಅಧ್ಯಾಯ 4, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ 5, ಕಂಡಿಕೆ
1). ಆದರೆ ಇವರನ್ನು ಮೋಕ್ಷಪತ್ನಿ, ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಎಂದು ಕರೆದುದು
ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ‘ಧರ್ಮಪತ್ನಿ’ ಎಂಬ ಪದ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ.
‘ಮೋಕ್ಷ ಪತ್ನಿ’ ಎಂಬ ಪದ ರೂಢಿಯಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ, ಶಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ
ಎಂದು ನಾನು ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೇ ರೀತಿ ದೇವುಡು
ಅವರ ಮಹಾಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ (ಅಧ್ಯಾಯ 29) ಬರುವ ‘ಅರ್ಥಪತ್ನಿ’
ಎಂಬ ಪದವೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳ ಸಾಲಿನಂತೆ ‘ಕಾಮಪತ್ನಿ’
ಎಂಬ ಪದವನ್ನೇನಾದರೂ ದೇವುಡು ಬಳಸಿದ್ದಾರೆಯೇ ಎಂದು ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ
ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಶ್ಲಾಷಿತ-ಮೇನಕಾ ಕಥಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.
‘ಮೋಕ್ಷಪತ್ನಿ’ ಮತ್ತು ‘ಅರ್ಥಪತ್ನಿ’ ಎಂಬುವು ದೇವುಡು ಅವರದೇ ಸ್ವಂತ
ಟಂಕಸಾಲೆಯ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು, ಅವರದೇ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳು ಎಂದು

ಅನಿಸುತ್ತದೆ.’ (‘ಮೋಕ್ಷಪತ್ನಿ’ ಎಂಬ ಪದ ಮಹಾದರ್ಶನದ ಅಧ್ಯಾಯ 46
ಮತ್ತು 55ರಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.)

3

‘ಎಲ್ಲ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಕಾಮವೇ ಮೂಲ’ ಎಂಬ ಭರತಮುನಿಯ ವಾಕ್ಯ ಓದಿದಾಗ
ಕೆಲವರಿಗೆ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನ ನೆನಪಾಗಬಹುದು. (‘ಆತ್ಮನಸ್ತು ಕಾಮಾಯ ಸರ್ವಂ
ಪ್ರಿಯಂ ಭವತಿ’ ಎಂದವನು ಅವನು); ಇನ್ನು ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಿಗ್ಗಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡನ
ನೆನಪಾಗಬಹುದು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1 ಅಥವಾ 2ನೇ ಶತಮಾನದ ಭರತಮುನಿ ತನಗಿಂತ
ಹಿಂದಿನ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದಿರಬಹುದಾದರೂ ಕಾಮ-
ಶೃಂಗಾರಗಳನ್ನು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿದ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ಭರತನದೇ
ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಬಹುಶ್ರುತ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ದೇವುಡು ಅವರು ಭರತ
ಮುನಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಣೆ ಪಡೆದಿರಬಹುದಾದರೂ, ಅದನ್ನು ನವೀಕರಿಸಿ ಅನ್ವಯಿಸಿದ
ಶ್ರೇಯಸ್ಸು ದೇವುಡು ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಪತ್ನಿ (ನಹುಷನಿಗೆ ವಿರಚಾದೇವಿ,
ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನಿಗೆ ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ), ಅರ್ಥಪತ್ನಿ (ನಹುಷನಿಗೆ ಶಚಿದೇವಿ),
ಕಾಮಪತ್ನಿ (ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಿಗೆ ಮೇನಕೆ) ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷಪತ್ನಿ (ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನಿಗೆ
ಮೈತ್ರೇಯಿ) ಎಂಬ ವರ್ಗೀಕರಣ - ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು
ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ದೇವುಡು ಅವರ ಮೂರು ‘ಪೌರಾಣಿಕ’ - ದಾರ್ಶನಿಕ
ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಒಂದು ಲಾಕ್ಷಣಿಕ
ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಶಿಸ್ತು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ನನ್ನ
ಅನಿಸಿಕೆ. ಹೆಚ್ಚು ಬಲ್ಲವರು ಗಮನಹರಿಸಬೇಕು.

ಸಹಾಯಕ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಭರತಮುನಿ ವಿರಚಿತ ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ - ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ : ಆದ್ಯ ರಂಗಾಚಾರ್ಯ,
ಪ್ರಕಾಶನ : ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ, ಹೆಗ್ಗೋಡು. ಎರಡನೇ ಆವೃತ್ತಿ : 2003
2. ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಮ್ - ಸಂಪಾದಕರು : ಡಾ| ಸುಧಾಕರ ಮಾಲವೀಯ
ಪ್ರಕಾಶನ : ಕೃಷ್ಣದಾಸ ಅಕಾಡೆಮಿ, ವಾರಾಣಸಿ. ಮುದ್ರಣ : 1997
3. ದೇವುಡು ಅವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳು: ಮಹಾಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಮಹಾಕ್ಷತ್ರಿಯ, ಮಹಾದರ್ಶನ

ನೀನಾಸಮ್ ವರದಿಗಳು

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರ 2015:

ಅಕ್ಟೋಬರ್ ದಿನಾಂಕ 8ರಿಂದ 12ರವರೆಗೆ ಈ ಸಾಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರವು ನಡೆಯಿತು. 'ಚಿಂತನೆ-ಪ್ರತಿಚಿಂತನೆ' ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಶಿಬಿರದ ಉಪನ್ಯಾಸ-ಗೋಷ್ಠಿಗಳು ನಡೆದವು. ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಎಚ್. ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆ-ಪ್ರತಿಚಿಂತನೆಗಳ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಸುತ್ತ ಉದ್ಘಾಟನೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿದರು. ನಂತರದ ಗೋಷ್ಠಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಯುತರಾದ ಗಣೇಶ ದೇವಿ, ಹೆಚ್.ಎಸ್. ಶಿವಪ್ರಕಾಶ್, ಎಂ.ಎಸ್. ಆಶಾದೇವಿ, ಸುಂದರ ಸಾರುಕ್ಕೈ, ಎನ್.ಎಸ್. ತಾರಾನಾಥ್, ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು, ಅನನ್ಯ ವಾಜಪೇಯಿ, ಜಿ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ಬಿ.ಎನ್. ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ, ಬಿ.ಎಂ.ಪುಟ್ಟಯ್ಯ, ಜಿ.ಎಸ್. ಸದಾನಂದ, ಶಮೀಕ್ ಬಂದೋಪಾಧ್ಯಾಯ, ದೇವದತ್ತ ಪಟ್ಟಾಯಕ್, ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಮೊದಲಾದವರು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿ ಶಿಬಿರದ ಉಪನ್ಯಾಸ ಗೋಷ್ಠಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ ತೋಳ್ಪಾಡಿಯವರು ಸಮಾರೋಪ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು.

ಪ್ರತಿವರ್ಷದಂತೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಸಂಜೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಾಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೀಗಿವೆ: ದಿ.8 ಮತ್ತು 9ರಂದು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನೀನಾಸಮ್ ತಿರುಗಾಟ 2015ರ ನಾಟಕಗಳು: 'ಗುಣಮುಖಿ' (ರಚನೆ: ಪಿ. ಲಂಕೇಶ್; ನಿ: ಮಂಜು ಕೊಡಗು), 'ತಾರ್ತೂಫ್' (ಮೋಲಿಯರ್ ನಾಟಕದ ಅನುವಾದ: ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್; ನಿ: ಗಣೇಶ ಎಂ.), ದಿ. 10ರಂದು ನೀನಾಸಮ್ ತಂಡದ ನಾಟಕ 'ಒರೆಸ್ತಿಸ್ ಪುರಾಣ' (ಈಸ್ಟಿಲಸ್ ನಾಟಕ ತ್ರಿವಳಿಯ ಅನುವಾದ: ಡಾ. ವಿಜಯಾ ಗುತ್ತಲ; ನಿ: ಬಿ.ಆರ್. ವೆಂಕಟರಮಣ ಐತಾಳ), ದಿ. 11ರಂದು ಪುಣೆಯ ಭರತ ನಾಟ್ಯಮಂದಿರದವರಿಂದ ಮರಾಠಿ ಸಂಗೀತನಾಟಕ 'ಮಾನಾಪಮಾನ್' (ರಚನೆ: ಕೆ.ಪಿ. ಖಾಡಿಲ್ಕರ್; ನಿ: ರವೀಂದ್ರ ಖರೆ), ಮತ್ತು ದಿ. 12ರಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರಂಗಮಂಟಪ ತಂಡದವರಿಂದ ವೈದೇಹಿಯವರ ಕಥೆಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ರಂಗಪ್ರಸ್ತುತಿ 'ಅಕ್ಕು' (ನಿರ್ದೇಶನ: ಚಂಪಾ ಶೆಟ್ಟಿ). ಪ್ರತಿದಿನ ಅಪರಾಹ್ನ ಕಿರುನಾಟಕಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿದ್ದವು: ಜನಮನದಾಟ ತಂಡದ 'ಸತ್ಯತೋಧಕ' (ರಚನೆ: ಜಿ.ಪಿ. ದೇಶಪಾಂಡೆ; ನಿ: ಅತುಲ್ ಪೇಠೆ), ಥಿಯೇಟರ್ ಸಮುರಾಯ್ ತಂಡದ 'ಹಸಿದ ಕಲ್ಲುಗಳು' (ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ ಕತೆ ಆಧರಿಸಿ; ನಿ: ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ತೋಂಬಾ), ಮೈಸೂರಿನ ಗುರುರಾಜ ಮತ್ತು ತಂಡದವರಿಂದ

ಮಂಟೇಸ್ವಾಮಿ ಕಾವ್ಯ ಮುಂತಾದ ನೀಲಗಾರರ ಕಥನಕಾವ್ಯ ಪ್ರಸ್ತುತಿ, ಜಯಂತ ಕಾಯಿಣಿ ಅವರ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ್, ಲಲಿತಾ ಸಿದ್ದಬಸವಯ್ಯ, ಅರೀಫ್ ರಾಜಾ, ಯೋಗರಾಜ ಭಟ್ ಇವರಿಂದ ಕವಿಗೋಷ್ಠಿ, ವಿವೇಕ ಶಾನಭಾಗರ ಸಾರಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್, ನಾಗರಾಜ ವಸ್ತಾರೆ, ಶಾಂತಿ ಕೆ.ಎ. ಇವರಿಂದ ಕಥಾಗೋಷ್ಠಿ ಮತ್ತು ಚಾರುದತ್ತ ಆಫಲೆಯವರಿಂದ ನಾಟ್ಯಸಂಗೀತ ಕುರಿತಾದ ಉಪನ್ಯಾಸ-ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ ಇವು ಈ ಸಾಲಿನ ಅಪರಾಹ್ನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು.

ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಬಂದ ಒಟ್ಟು 166 ಮಂದಿ ಈ ವರ್ಷದ ಶಿಬಿರದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರಲ್ಲಿ 76 ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ 46 ಮಂದಿ ಮಹಿಳೆಯರು. ಶ್ರೀಮತಿ ರೋಹಿಣಿ ನೀಲಕಣಿ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಲಿ., ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕ ಬ್ಯಾಂಕ್, ಮಂಗಳೂರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ನವದೆಹಲಿ, ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ದಾನಿಗಳು, ಸ್ನೇಹಿತರು ಈ ಸಾಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಧನಸಹಾಯ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ನೀನಾಸಮ್ ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ:

2016ನೇ ಜನವರಿ 9 ಮತ್ತು 10ರಂದು 'ಅಭ್ಯಾಸ' ಮಿತ್ರರ ಸಹಯೋಗದಲ್ಲಿ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಅಧ್ಯಯನ ಶಿಬಿರವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಕವಿ ಹೆಚ್.ಎಸ್. ವೆಂಕಟೇಶಮೂರ್ತಿಯವರು ಆಶಯಭಾಷಣ ಮಾಡಿ ಶಿಬಿರಕ್ಕೆ ಚಾಲನೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹನೂರು, ಡಾ. ಎನ್.ಎಸ್. ತಾರಾನಾಥ, ಡಾ. ಪಿ.ಆರ್. ತಿಪ್ಪೇಸ್ವಾಮಿ ಇವರು ಶಿಬಿರದ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಮಣಿಪುರದ ಹೈಸ್ಕೂಲ್ ತೋಂಬಾ ಅವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ 'ಪದ್ಮಗಂಧಾ' ಎಂಬ ನಾಟಕವನ್ನು (ರಚನೆ: ಯಮ್ಗಾಂ ರಾಜೇಂದ್ರಸಿಂಗ್; ಅನು: ನೇಹಾ ಶಿಶಿರ ಮತ್ತು ಬಿವಿವಿ ಐತಾಳ) ಫೆಬ್ರುವರಿ 11, 12 ಮತ್ತು 13ರಂದು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲಾಯಿತು.

ಫೆಬ್ರುವರಿ 20ರಂದು ಸಾಗರದ ಲಾಲ್‌ಬಹಾದುರ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಸಮುದಾಯ ಕಾಲೇಜು ರಂಗಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಗ್ರೀಕ್ ನಾಟಕಗಳ ಕುರಿತಾದ ವಿಚಾರಸಂಕಿರಣದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದರು.

ಫೆಬ್ರುವರಿ 27 ಮತ್ತು 28ರಂದು ಡಾ. ಸುಂದರ್ ಸಾರುಕ್ಕೈ ಅವರು ನಾಟಕ-ಅಭಿನಯ ಕುರಿತ ತಾತ್ವಿಕ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ಉಪನ್ಯಾಸ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಮಾತುಕತೆ ೧೧೭

ನೀನಾಸಮ್ ಹೆಗ್ಗೋಡು (ಸಾಗರ) ಕರ್ನಾಟಕ ೫೭೭ ೪೧೭

ದೂರವಾಣಿ: ೦೮೧೮೩-೨೬೫೬೪೬

www.ninasam.org

ಖಾಸಗಿ ಪ್ರಸಾರದ ತ್ರೈಮಾಸಿಕ ಸಂಪರ್ಕಪತ್ರ

(ಫೆಬ್ರವರಿ-ಮೇ-ಆಗಸ್ಟ್-ನವೆಂಬರ್)

ಸಂಪಾದಕ: ಬಿ.ಆರ್. ವೆಂಕಟರಮಣ ಐತಾಳ

ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿ: ಟಿ.ಪಿ.ಅಶೋಕ, ಜಶವಂತ ಜಾಧವ್

ವಾರ್ಷಿಕ ವರ್ಗಣಿ: ಎಂಬತ್ತು ರೂಪಾಯಿ

ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆ: ಅಕ್ಷರ ಗಣಕ, ಹೆಗ್ಗೋಡು,
ಮುದ್ರಣ: ಸಪ್ತಾ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಫೆಬ್ರವರಿ ೨೦೧೬	ವರ್ಷ ಮೂವತ್ತು	ಸಂಚಿಕೆ ಒಂದು
೧. ಕುವೆಂಪು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ - ಎಸ್. ಆರ್. ವಿಜಯಶಂಕರ		ಪುಟ ೦೧
೨. ರಘುರಾಮ ರಾಜನ್ ಜೊತೆ ಸಂವಾದ - ಒಂದು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ - ಟಿ.ಆರ್. ಭಟ್		ಪುಟ ೨೫
೩. ನಾಟ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ದೇವುಡು - ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಎಚ್.ಆರ್. ಅಮರನಾಥ		ಪುಟ ೩೬
೩. ನೀನಾಸಮ್ ವರದಿಗಳು		ಪುಟ ೩೯

second cover ←

MAATHUKATHE FEB. 2016 (YEAR 30 ISSUE 1)
NINASAM QUARTERLY NEWSLETTER
PUBLISHED EVERY FEB;MAY;AUG;NOV.
ANNUAL SUBSCRIPTION: Rs.80 (EIGHTY ONLY)
FOR PRIVATE CIRCULATION
NINASAM HEGGODU (SAGAR) KARNATAKA 577 417

ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗ್ಗೋಡು (ಸಾಗರ) ಕರ್ನಾಟಕ - ೫೭೭ ೪೧೭ ಈಚಿನ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು		
ಭಾರತೀಯ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರವೇಶ (ಮರು ಮುದ್ರಣ - ಡಾ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ಜೋಷಿ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎ. ಹೆಗಡೆ)	ರೂ. ೨೦೦	
ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಥನ (ವಿಮರ್ಶಾ ಲೇಖನಗಳ ಸಂಗ್ರಹ - ಮರುಮುದ್ರಣ - ಡಿ.ಆರ್. ನಾಗರಾಜ್)	ರೂ. ೨೪೦	
ರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಂತರಂಗ (ಸ್ಯಾನಿಸ್ತಾವ್‌ಸ್ಯಿಯ ಆ್ಯನ್ ಆ್ಯಕ್ಟರ್ ಪ್ರಿಪೇರ್ಸ್ ಅನುವಾದ - ಕೆ.ವಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ)	ರೂ. ೨೪೦	
ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ (ಶೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರನ ಆ್ಯಸ್ ಯು ಲೈಕ್ ಇಟ್ ಕನ್ನಡ ರೂಪ - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)	ರೂ. ೭೦	
ನಂದಿಕೇಶ್ವರನ ಅಭಿನಯ ದರ್ಪಣ (ಮೂಲ-ಅನುವಾದ-ಟಿಪ್ಪಣಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಮೇತ - ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎ. ಹೆಗಡೆ)	ರೂ. ೧೩೦	
ಅರ್ಥಾರ್ಥ (ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಕುರಿತ ಪ್ರಬಂಧಗಳು - ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್)	ರೂ. ೧೪೦	
ಅನಂತಮೂರ್ತಿ ವಾಚ್ಚಯ (ವಿಮರ್ಶೆ - ಟಿ.ಪಿ. ಅಶೋಕ)	ರೂ. ೧೬೦	
ಊರುಭಂಗ (ಕಾದಂಬರಿ - ವಿವೇಕ ಶಾನಭಾಗ)	ರೂ. ೨೨೫	
ವಿಶ್ವಾತ್ಮಕ ದೇಶಭಾಷೆ (ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನ -ಷೆಲ್ಡನ್ ಪೊಲಾಕ್, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)	ರೂ. ೨೨೫	
ಸೇತುಬಂಧನ (ನಾಟಕ - ಅಕ್ಷರ ಕೆ.ವಿ.)	ರೂ. ೯೫	
ಚಿಂತಾಚಿಂತನೆ (ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳು - ಪದ್ಮರಾಜ ದಂಡಾವತಿ)	ರೂ. ೨೨೫	
ಯು.ಆರ್. ಅನಂತಮೂರ್ತಿ: ಸಮಸ್ತ ಕಥೆಗಳು ಎಲ್ಲ ಕಥೆಗಳ ಸಂಕಲಿತ ಆವೃತ್ತಿ	ರೂ. ೪೮೦	
ಕಥನ ಕುತೂಹಲ (ಕಥನ ತಂತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಬಂಧಗಳು - ಎಂ.ಎಸ್. ಶ್ರೀರಾಮ್)	ರೂ. ೧೧೫	
ಕತೆ ಕತೆ ಕಾರಣ (ಕಥೆಗಳು - ವೈದೇಹಿ)	ರೂ. ೧೪೫	
ಕರುಣಾಳು (ಕವನ ಸಂಕಲನ - ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ)	ರೂ. ೫೫	
ನೆನಪಿನಂದಿನ ಚಿತ್ರಚಿತ್ರಣವ (ತಂಗಿ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನಿಂದ ಅಕ್ಕ ಮಂಕಾಳಮ್ಮನಿಗೆ ಪತ್ರಮಾಲೆ, ೧೯೩೦ರಿಂದ ೧೯೯೦ರವರೆಗಿನ ಕಥನಗಳು - ಸಂ: ಡಾ ವಿಜಯನಳಿನಿ ರಮೇಶ್)	ರೂ. ೧೩೫	

Third cover →

ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನದ ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಪುಸ್ತಕದಂಗಡಿ

www.aksharaprakashana.com

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಡಿ